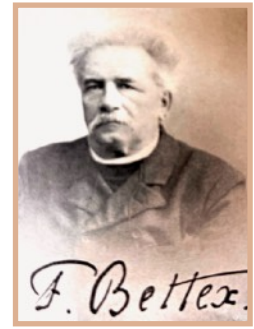

HEMELSE WERKELIJKHEDEN

NAAR HET HOOGDUITS, VAN WIJLEN

F. BETTEX

Kampen - J.H. Kok - 1916

L. S.

Niet zonder enige weemoed in het hart leg ik dit boekje ter perse. Het is de laatste arbeid van de ook hier te lande om zijn geschriften zo zeer gewaardeerde en door zeer velen zo hartelijk geliefde Bettex. Zijn laatste arbeid, als met schier verstijvende hand geschreven, over ... de Hemelse werkelijkheden. Is het niet opmerkelijk dat juist dit boekje de lange rij zijner geschriften heeft gesloten?

Het is heden juist een jaar geleden dat Prof. Friedrich Bettex, in hoge ouderdom, in zijn Heiland is ontslapen, en slechts kort te voren had ik dit manuscript van hem ontvangen. Beiden hebben we niet vermoed, dat dit onze laatste correspondentie zou zijn.

En zo is dan ook deze mond gesloten, en hebben ook deze vingers de pen laten glippen. Bettex was een man des geloofs. Een onvermoeid strijder voor de eer van zijn God, wien te dienen met zijn ganse hart en met zijn ganse verstand, de ademtocht zijner ziel was geworden. Hij heeft gearbeid zolang het dag was, hij heeft nu ontvangen het loon van de getrouwe dienstknecht.

DE UITGEVER

Kampen, 13 september 1916

Achterzijde:

Uitgave van de Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur

Voor hem, wiens geestesoog geopend werd, is de gehele schepping een prediking met overweldigende kracht van de ongenoegzaamheid dezer wereld en eist zij met dwingende logica het bestaan van een volkomen wereld. Waarover klaagt de dichter en de wijze, de wijsgeer en de prediker Salomo, en weent luid of zacht het hart in elke mensenborst? De boom verdort, de bloem verwelkt; hij moest niet verdorren; zij behoorde niet te verwelken. Er moet toch een boom zijn, die niet verdort; er moet een bloem bestaan, die niet verwelkt. De beek verdroogt en het kindje sterft; waar is de bron, die niet uitdroogt en waar leeft het kindje eeuwig? De mensheid zoekt het vaderland, de geboortegrond waar men thuis is. Die kunnen niet op aarde zijn; anders, zegt Böhme, had men ze reeds sedert lang gevonden. Waarom echter is er sterfte? Indien een God het leven schiep, moet er in Hem een leven zijn, dat de kracht des levens heeft; dat niet sterft. Kortom; het onvolkomene zet logisch voor de geest het volkomene op de voorgrond; het vergankelijke de onvergankelijkheid; gelijk de breuk het geheel. Het kind, de vrouw, de denker, alle volken, de Romeinen en Grieken, de Scandinaviërs zowel als de Hindoes, de Indianen van Noord-Amerika en de Negerstammen hebben het vermoed, gevoeld, geloofd; en alleen hij, die door eindeloze haarkloverijen geestelijk afgemat en kortzichtig geworden is, kan het niet inzien. Maar de eenvoudigen, de kleinen, aan wie de Vader het geopenbaard heeft, (Lukas 10 : 21) hebben het recht gevoeld dat, indien een God deze schepping gemaakt heeft, Hij haar naar goddelijke en dus onverstoort eeuwig ideeën en beginselen, naar Hem eigen gedachten, uit Zichzelf moet geschapen hebben. Indien hun denken zich ook al niet omhoog heffen moge tot de erkenning dat de tijd, de ruimte en de stof eeuwig zijn, toch zegt hun het hart in de borst, dat de boom, de bloem, het water, de dorst in oorspronkelijk bestaan eeuwig zijn. Zij alleen, de geestelijk armen, (Mattheüs 5: 3) erkennen dat het leven er vóór de dood heeft moeten zijn; wat zou de dood anders te doden gehad hebben? En evenzo gevoelt elk leven, dat de dood, het grote Neen, door Satan het goddelijk Ja tegengeslingerd, er niet behoorde te zijn, niet moest bestaan. Alle volken geloven aan een eeuwig wereld aan gene zijde; de mensheid gelooft aan een eeuwig leven; de schepping vermoedt het. (Openbaring 21 : 4) "Het schepsel, met opgestoken hoofde", zegt de apostel, "verwacht de openbaring der kinderen Gods. Want het ganse schepsel tezamen zucht en is in barensood tot nu toe". (Romeinen 8 : 19, 22)

Luisteren wij naar de goddelijke wereldbeschouwing, zoals zij ons door de Bijbel gegeven wordt.

* * *

Toen de Godheid, Vader, Zoon en Heilige Geest, besloot de wereld te scheppen, werd de Zoon het Woord, en sprak de oneindige namen des Vaders uit. Een juichend Ja van het licht, de liefde, de vreugde vervulde de goddelijke ruimte, toen talloze wezens aanbiddend de blijdschap van het bestaan genoten. Toen echter gebeurde het onbegrijpelijke. Een machtige lichtvorst, een ver heen stralende hemelzon, een "cherub, wandelende tussen vurige stenen", (Ezechiël 28 : 14) verduisterde zich. Zijn rijk en gebied werd tot nacht; en uit deze nacht klonk het eerste Neen, de God van het Ja in het aangezicht geslingerd. (Job 1 : 6) Wel bleven ontelbare engelen en het grote heir des hemels in de oneindige oceaan van het goddelijk Ja; maar toch verleidde de nu tot grote

draak geworden Satan legioenen van hemelgeesten, die hem onderdanig werden; maakte de eens lichte aarde tot duistere chaos, woest en ledig; brak zich als slang baan tot zelfs in den door God geplante hof; vroeg honend de mens: "Is het ook dat God gezegd heeft?" en ontkende Zijn woord: "Gij zult de dood niet sterven!" Toen viel de mens en uit zijn leven het licht en het grote Ja van het goddelijk paradijs werd een tussen Ja en Neen, licht en duisternis, dag en nacht, geloven en twijfelen, gedeeld, beangstigend bestaan. Door het dagelijks zondigen - want elke zonde is een Neen tegen God - overschaduwde thans meer en meer het grote Neen van onder uit zijn hemel, en nauwelijks is hij nog in staat zich een wereld des lichts en van het Ja voor te stellen en daaraan te geloven.

Niet alleen de kinderen dezer wereld, wier verstand de god dezer eeuw verduisterd heeft, bevatten niet meer als werkelijkheid de enige ware, werkelijke wereld Gods, maar ook vele Christenen zijn dermate in duizend voorstellingen van deze wereld gevangen, leven zozeer in de verschijnselen van de aardse en vergankelijke stof, in deze schaduwen en schemerbeelden van het eeuwige, dat ook hun geloof aangaande de hemel slechts bestaat in verwarde en onlogische voorstellingen van de eeuwige wereld der waarheid, der kennis en des lichts. Ja, al te velen hunner is het daarbij recht goed, en zij leren dat men zich op aarde het hemelse toch niet kan voorstellen en dat het daarom raadzamer en verstandiger is, daarover niet duidelijk na te denken. Lezen zij het scheppingsbericht, deze [physica sacra](#) der Schrift, de Openbaring en haar heerlijke mededelingen omtrent het eeuwige leven, dan gelijken zij, in hun nevelachtige, elkaar weersprekende denkbeelden daarover, met hun mening, dat dit alles slechts poëtische spreekwijzen van God zijn, op kinderen die met diamanten spelen, zonder enige vermoeden van hun waarde en schoonheid. Maar daardoor miskennen zij de eeuwige inhoud dezer woorden en bewijzen Satan een grote dienst.

Merkwaardig en treurig is het, dat juist dikwijls deze Christenen, die de duidelijkste uitspraken der Schrift omtrent de nieuwe aarde en het eeuwige leven alleen voor aardse beelden houden, op aanmatigende wijze antwoord geven op vragen, welke God Zich voorbehouden heeft. Zij weten "waarom God de wereld moest scheppen" en "waarom Satan vallen moest". Zij verklaren "de oorsprong van het boze", terwijl de engelen zich wachten daarin te blikken, want dat is zijn verbeelding in het duivelse te verlustigen. Dat zijn eeuwigheidsvragen, gelijk de gedachten en raadsbesluiten Gods hemelhoog boven ons armzalig verstand verheven en de beantwoording der van een willen-eten van de boom der kennis, des goeds en des kwaads is. Want van de zonde weten wij, helaas iets, maar niets van het wezen, ontstaan en bestaan van het boze.

Omdat de god van het boze, de god van het Neen en de vader der leugen, ook de god dezer wereld is, beliegt hij ons van ogenblik tot ogenblik en kunnen wij hem niet genoeg wantrouwen. Bijvoorbeeld in zijn wetenschap, die in waarheid niets weet en nog nooit iets verklaard heeft; zo ook in zijn rijkdom, zijn bezit, die alleen bedrog zijn - want hoe zou ik een diamant of een boom *bezitten*? - evenzo in zijn eer, die grotendeels bestaat in een onverstandig aangapen en benijden van anderen; evenzo in honderd geneesmiddelen, die niets genezen en niet tegen ouderdom en dood beschermen. Maar ook in de gehele en gezamenlijke opvatting van het menselijk leven liegt en beliegt ons Satan dag en nacht. Als ernstig en waar en waardevol grijpbaar en werkelijk stelt hij ons het grauwe, droevige

en harde proza van het moeilijk verdienen van het dagelijks brood, van het bankiershuis en het kantoor, en de bezoldiging, het kopen en verkopen, het speculeren en het kapitaal voor; maar als waanzin en ijdele verbeelding, al zij het ook bestrooid met schone doch waardeloze poëzie, de voorstellingen van hemel en hel, van een eeuwig leven vol vreugde of lijden, van een wereld vol reine, juichende geesten en van vorsten der duisternis. En met deze grote leugens verstrikt hij niet alleen zijn kinderen, maar hult ook Christenen in een zachte geestessluimering, die zij alleen bij kerkgang en bidstonden van zich schudden, en waarin zij menen: Nu, wij geloven immers dat er een hemel en een zaligheid is; maar voorlopig zijn wij nog op aarde en moeten naar have en goed en beroep omzien, en ook iets besparen en verzamelen voor onze kinderen (zie echter Mattheüs 6 : 25-34). Maar het hart kan niet twee heren dienen, en hoe treurig hun hoop voor de eeuwigheid is, kan men zien als de dood nader komt.

Toen ik een grijsaard troostte met het woord: "Wij zullen spoedig de hemel binnengaan", riep hij half-verschrikt: "Maar daar is toch zo'n haast niet bij!" Men loopt van de ene geneesheer naar de anderen en laat zich met de leugens van genezing troosten, totdat bij de laatste klacht het hart breekt. Dan verbleekt en verdwijnt voor de ziel die gehele schijnwereld en de valse poëzie van het aardse leven en haar omgeeft de grote, schrikwekkende waarheid en poëzie der eeuwigheid: de hemel met de donder der gouden harpen en de verblindende glans der gouden stad; of in de diepte onder sombere ijzeren gewelven, de klaagtonen en het nooit-eindigend tandenknarsen, waar de rode bliksems van Gods toorn altijd nieuwe schrik verspreiden; de proza der eeuwige smart. Want God is de oneindige poëzie van het eeuwige Ja, dat zich voor Zijn vijanden in het ontzettende Neen verandert; de duivel is de schepper van het vergankelijke, platte, ontkennende proza, dat hem als vrucht zijner werken eens alleen in onmachtige woede overblijven zal.

Vreselijk en rechtvaardig wordt in de hel de verandering der hemelse werkelijkheden in het eeuwige niets. Daar wordt de wil van Satan, met welke hij God - door Wiens wil alle dingen en ook hij, Satan, ontstaan is - toeriep: Uw wil geschiede *niet!* in de absolute wilsonmacht der duivelse zielen veranderd. De door hem verachte liefde Gods wordt bij hun vergeefse pogingen haar te ontkomen, als gesmolten lood, dat hun zielen verzencht. Over hun in hoogmoed buiten God gezochte kennis zal zich altijd dichter de buitenste duisternis legeren; een ophouden van alle wetenschap van getal, ruimte, tijd, stof, terwijl de ziel zich verscheurt in vergeefse pogingen om te denken, waar de voeten geen grond vinden, de handen in het eeuwige niets grijpen, en het onsterfelijke voortdurend de tweede dood sterft, zonder ooit te kunnen sterven. De verdoemden betreuren het niet dat zij zich niet bekeerd hebben; woede, tandenknarsende, onmachtige haat tegen God en al wat goddelijk is, zal hun eeuwig element zijn.

Want dan zijn de beide beginselen voor eeuwig gescheiden: licht en duisternis, leed en vreugde, blijdschap en smart, hopen en vertwijfelen, hebben niets meer met elkaar gemeen. En tot Zijn vijanden spreekt de rechtvaardige God: Gij haat Mij, de oorspronkelijke Zon, en zoekt de duisternis, om u en uw doen daarin te verbergen; de buitenste duisternis zal uw deel zijn. Ik ontnem u niets; behoudt uw twijfel, uw ontkenningen en uw grimmige haat; voedt daarmee eeuwig uw zielen. Ik geef u niets,

want gij wilt niets van Mij aannemen. Beproeft nu zonder Mijn licht, Mijn liefde en Mijn kracht in de eeuwige nacht u een wereld te scheppen.

Dan rust God van de strijd met deze duistere aartsengel en god dezer wereld, en het eeuwige Ja heeft niets meer met het eeuwige Neen gemeen. De liefde Gods is de vreugde aller werelden, aller schepselen en van de hemel der hemelen; Zijn toorn de grimmigste vertwijfeling aller hellen. Over de vreugdevolle poëzie van het hemelse Ja willen wij verder spreken, want het Woord vermaant ons: Zoekt de dingen, die boven zijn. (Kolossenzen 3 : 1)

* * *

Christus is de eerstgeborene aller creaturen (of van al het geschapene (Kolossenzen 1 : 15, 18); het begin der schepping Gods. (Openbaring 3 : 14)

Oneindig, oeverloos en grondloos golfde vóór de schepping der wereld de Oceaan van de Zichzelf genoegzame Godheid; voor de mens nu eenmaal onbevattelijk; en in heerlijkheid en vreugde was de Zoon bij de Vader. Toen besloten de Elohim, Vader, Zoon en Heilige Geest, de wereld te scheppen; de Vader droeg de Zoon op de eeuwige ideeën, welke Deze in Hem aanschouwde, uit te spreken. In de beginne was het Woord. (Johannes 1 : 1) Toen bewoog de adem Gods de ether. Toen verbonden zich stof en geest, en ontstond de klank, het geluid, het woord; wonderbare, hoorbare vereniging van de nu geschapen hemelse wereldether met de geschapen geest. Toen rolden door de oneindige ruimte Gods sterke donders van melodie en harmonie en spraken de gouden vaten der geluiden uit, der klanken, waarin de Zoon, het Woord, de krachten goot van de vocalen, die in de naam Jehovah verborgen liggen, die weinige geheimvolle letters, de mensen gegeven, om in duizenden van talen en miljoenen van woorden zichzelf, zijn zonde, zijn leed, zijn geloof en de lof Gods voor zijn medemensen en de engelen te openbaren. (Lukas 15 : 10)

Machtig weerklonk het woord des Zoons en de wereld werd geschapen. Alle dingen zijn door het Woord gemaakt, en zonder het Woord is niets gemaakt, dat gemaakt is. (Johannes 1 : 3) En nu weerklinkt het voortdurend door de hemel der hemelen, ontelbaar leven scheppend; op aarde dagelijks vele duizenden van nieuwe zielen, en wie weet hoeveel miljoenen van levenskiemen! Hoe klinkt het met scheppende almacht op de honderden miljoenen van zonnen en nog groter aantal aardbollen! En zij ontstaan en bestaan in Christus, die alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht. (Hebreeën 1 : 3)

In de beginne was het Woord. En *aan het einde*, wanneer hemel en aarde vergaan, zal alleen nog dat machtige woord bestaan van de witte troon: "Ziet, Ik maak alle dingen nieuw!" En nieuwe scheppingen, alle *in de Naam* uitgesproken, door Hem ontstaande en bestaande, alle nog veel heerlijker dan de tegenwoordige en van elke aangreep des Satans gevrijwaard, eeuwige wonderen op wonderen uitsprekende, zullen zich door de eeuwigheden der eeuwigheden heen afrollen.

Wat sprak in de beginne dat almachtige, goddelijke Woord? Wat was er anders uit te spreken dan de alomvattende, alle mogelijkheden van alle scheppingen inhoudende,

onbegrijpelijk grote Naam, die geheiligd moet worden? De Zoon sprak hem uit en het heelal ontstond. "Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er." (Psalm 33 : 9) "Gij hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil zijn zij en zijn zij geschapen." (Openbaring 4 : 11)

Toen brak machtig uit de oergrond der Godheid de vloed van het creatuurlijke leven naar buiten; het wonderbaarste en schoonste, dat God aan Zijn schepping buiten Hem schenken kon, een nog minder door deze mens te begrijpen en te verklaren openbaring dan Zijn beeld: het licht. *Leven!* Wie kan u bevatten, gelijk gij in talloze gestalten ons omgeeft; in de luchten, in de afgronden der zee, onder elk blad, duizend miljoen maal in de waterdruppel, warrelend in ons bloed, denkend in onze hersens, in ons de kracht, de vreugde, de macht, de wil, het woord, de daad, het goede en het goddelijke Ja vormend. Maar: een ander, zwaar mysterie! Vijandelijk staat tegenover dit licht een nacht, een verschrikking, een onmacht, het zwijgen, het Neen des duivels, het boze. "De dood is de bezoldiging der zonde, maar de genade-gift Gods is het eeuwige leven." (Romeinen 6 : 23)

De Zoon des stofs wordt geboren, leeft, en weet niet wat het leven is, dat hij geniet; hij sterft en weet niet wat de dood is, waarvoor hij vreest. Toch vermoedt en gevoelt hij achter deze de dreigende, omsluerde reus, de "*Pangoeh*", zoals de arme Indiaan hem noemt, wiens ogen, de nacht als kolen doorgloeien, wanneer het leven wijkt. Dwaas en geestelijk blind is hij, die al de hemelse werkelijkheden alleen als zinnebeelden opvat, maar niet minder hij, die de helse werkelijkheden van de satanische macht en de koninklijke persoon des duivels (Judas : 9) met zijn tronen en heerschappijen loochent tot zijn eigen valse geruststelling. Bestaat hij niet, dan behoefde de Zoon van God niet uit de hemel neder te dalen en aan het kruis te sterven, om de werken des duivels teniet te doen; (1 Johannes 3 : 8) en opdat hij door de dood de macht zou vernietigen van hem, die het geweld des doods had, dat is de duivel. (Hebreeën 2 : 14) Kinderachtig onvolkomen is de wereldbeschouwing van hem, die niet aan de geweldige individualiteit des duivels gelooft, en zijn zogenaamd Christelijk geloof is waardeloos. Maar gelijk het kind des lichts zich altijd weder met de hemelse werkelijkheden verkwikt, zo schroomt het ook niet, door de hand van zijn Vaders beschut, neer te blikken in de afgronden der verschrikking en de diepten der ontzetting, in het rijk van de gezworen vijanden Gods, die in tandenknarsende haat voor eeuwig de hoop en het berouw vaarwel gezegd hebben en tot hun element het vuur des toorns verkozen, waarvan de rook tot in alle eeuwigheid opstijgt.

Maar spoedig heft het kind Gods zich zegevierend op velden des eeuwige levens, waar vreugdevol bestaan en macht in de oceaan van het licht Gods zonder belemmering en zonder grenzen stroomt. O licht, o liefde, o eeuwig leven! O gave Gods!

De Zoon sprak en uit Zijn woorden ontstonden vorsten des lichts, aartsengelen en serafijnen, tronen, machten, heerschappijen; en deze ontelbare menigte van nieuw geboren zonen Gods juichte en de morgensterren loofden Jehovah voor het hun geschonken eeuwige leven van vreugde en macht.

"Door Hem, door de Zoon, zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zichtbaar die onzichtbaar zijn, hetzij tronen, of heerschappijen, of overheden, of machten; alle dingen zijn *door Hem en tot Hem geschapen*." (Kolossenzen 1 : 16)

De Godheid is het zijn, aan haar schepselen gaf zij door in Jehovah-Christus echter een vreugdevol, eindeloos, machtig worden naar God heen, door de eeuwigheden der eeuwigheid. "Eer Abraham was ben Ik."

Toen Satan de aarde, eens zijn rijk in het licht, door zijn afval van God in duisternis gehuld had, (Genesis 1 : 2) sprak God: "Daar zij licht!" en er was licht. Licht!

Een heerlijk geschenk van de God, die een eeuwig ontoegankelijk licht bewoont, aan al Zijn schepselen, opdat zij Hem in Zijn werken voelen en vinden mogen (Handelingen 17 : 27) In het licht, evenals in het woord, verenigen zich op het innigst en smelten ineen geest en stof. Want ook het stoffelijk licht is waarheid, kennis, weten, kunnen, en bijgevolg vreugde. Duisternis is niets weten, niets kunnen, volslagen onmacht. "Zal men Uw wonderen in de duisternis leren kennen?" (Psalm 88 : 13) Een schrikkelijk vonnis en oordeel des doods zijn voor de in het licht geschapen geesten en gevallen engelen "de ketenen der eeuwige duisternis", waarin God hen ten gerichte bewaart (Judas : 6) Een rechtvaardige straf; want de duivel heeft de duisternis bedacht om zich daarin voor het aangezicht des Heeren te verbergen, de door hem verleiden het zien en erkennen van zijn werken onmogelijk te maken en hun voor zijn boze daden de nodige bedekking van de nacht te geven. Die het kwaad doet, haat het licht en komt tot het licht niet, opdat zijn werken niet openbaar worden. (Johannes 3 : 20)

Geweldig, onmetelijk, onbegrijpelijk hoog en diep is de symboliek van licht en duisternis, die het gehele geestelijke en stoffelijke heelal doordringt, de beide elementen en openbaringen van de ware God en van zijn tegenstander, de god dezer wereld. Wonderlijk reeds is de stoffelijke verschijning van het zonlicht met zijn kleuren en merkwaardige wetten; en evenals de sterrenkundige Flammarion erkennen de grootste natuurkundigen: "Hoe meer ik het licht bestudeer, des te minder begrijp ik het." God, die in Zijn genade, tegenover de steeds brutaler wordende loochening Zijner waarheden, ons telkens meer vermoedens en wenken van een ware wereld en van hemelse werkelijkheden geeft, heeft ons ook over zijn licht nieuwe inzichten geschonken. Bijvoorbeeld door de betekenis en spectraalanalyse, dat wonderbare lezen in de lichtstraal, waarin zelfs het miljoenste gram natrium geschreven staat, even goed en duidelijk als de bestanddelen der lichtwerelden op veel duizenden biljoenen kilometers van ons verwijderd. Dat is een wenk hoe eens door het vuur het ware wezen aller dingen en van alle elementen zal geopenbaard worden. (2 Petrus 3 : 10, 12) Zo weten wij nu ook dat er behalve de ons tot nu toe bekende lichtstralen, nog verscheidene andere zijn, zichtbare en onzichtbare, van verschillende lengte en snelheid, ook zulke voor welke lood doorzichtig is, of die door de kleren heendringen zonder ze te beschadigen, maar tegelijkertijd de mensen moeilijk te genezen brandwonden toebrengen. Ook dat er verscheidene duizenden kleuren zijn, die door de ethergolven veroorzaakt worden, welke, gelijk het ultraviolet, geen menselijk oog nog ooit gezien heeft en welke de menselijke geest zich niet kan voorstellen. Steeds

meer wordt het rijk des lichts, verbonden met elektriciteit, warmte en andere krachten, onmetelijk en wondervol.

Er is geen hemelse werkelijkheid, waarop de Schrift zozeer nadruk legt en die zij zo herhaaldelijk schildert en belooft als het eeuwige licht. Door de oorsprong des lichts, God, doorschienen en doorstroomd, zullen wij zelf "lichten als de glans des hemels en als de sterren eeuwiglijk". (Daniël 12 : 3) en, "daar zal geen nacht meer zijn". Beschenen door hier onbekende lichtstralen en prachtig kleurenspeel, zal de gouden stad schitteren en bliksemen in diamanten-, robijnen- en smaragden-glans. "Haar licht", zegt de ziener, "was als van het allerkostelijkste gesteente." (Openbaring 21 : 11) Jubelend licht en stralend woord en nooit vermoede schoonheden en geheimen des lichts zullen het oog der opgestanen verblijden.

Gelijk het licht het vrolijke sidderen en trillen van de hemelse ether is, waardoor het schepsel ziet en Gods schepping waarneemt, evenals de door Jung Stelling geopereerde blindgeborene, toen hij Gods licht - vormen en kleurenwereld - om zich heen zag, uitriep: "Ik zie de heerlijkheid Gods!" zo is de klank, het geluid een levend golven niet alleen van de lucht, maar, zoals de nieuwere natuurkunde erkent, van de ether die de lucht doordringt; het is dus niet langer ongelooflijk dat mijn woord tot Mars en nog verder doordringt. En op de vleugelen des ethers vliegt mijn wil, mijn kennis en mijn liefde naar de verre werelden en de Melkweg. Het woord! De wonderbaarste vereniging van stof en geest, die op zichzelf reeds de eeuwige hemelse stof bewijst: zie Openbaring 10 : 4: "De zeven donderslagen spraken."

Een hemelse geheimenis is de spraak. "Het Woord was bij God en het Woord was God." En aan de in Zijn beeld geschapen mens schonk God het woord en de macht om met een weinig in beweging gebrachte lucht de wereld en haar creaturen te beschrijven en te noemen; aan andere zielen zichzelf, zijn vreugde en zijn leed, zijn weten en vrezen en verlangen, zijn liefde en zijn haat te openbaren, ja God in de hemel en de duivel in de hel te verblijden of te bedroeven. Gelijk het licht ons tot het kennen van God gegeven is, zo het woord om Hem naar aanleiding daarvan te loven. (Psalm 150)

Eeuwig zijn de grondzuilen van het woord. Toen God de wereld schiep, sprak hij louter zelfstandige naamwoorden uit, "hoofdwoorden", welke de zelfstandigheden, de dingen, de wezens en de geesten noemen. Toen Christus kwam, niet meer als Schepper, maar als Verzoener der wereld met God, sprak Hij geen nieuw hoofdwoord maar tijdwoorden, werkwoorden, die het worden, doen en laten in de tijd van de zelfstandigheden en wezens uitspraken. "Die in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven, en die leeft en in Mij gelooft, zal nimmermeer sterven." Hoofdwoord en tijdwoord zijn de beide eeuwige zuilen der taal, drukken de wezens en hun doen uit, spreken uit de schepping en de verlossing, het Oude en het Nieuwe Testament, en komen overeen hier boven met het boek des levens, waarin de namen staan, en het boek der werken. (Openbaring 20 : 12) Maar even eeuwig zijn, zowel in de hemel als op aarde, het bijvoeglijk naamwoord, dat zich om het hoofdwoord omhoog slingert en goed of kwaad uitdrukt (Genesis 1 : 31) en het bijwoord, dat bij het werkwoord behoort en tijd en ruimte bestemt: "Hier, daar, overal. Nu, eerst, nooit!"

Ook een eeuwige, hemelse werkelijkheid is, evenals de spraak, de *nieuwe naam*, het aardse tegenbeeld waaraan wij dikwijls als een toevalligheid weinig aandacht schenken en toch steeds zoeken. Ieder kind vraagt: "Hoe heet dat?" en wij spreken vol achting van "bekende" en "veelbetekenende" namen.

Toen God de aarde in haar tegenwoordige gedaante schiep, *noemde* Hij het licht "dag" en de duisternis "nacht"; het uitspansel "hemel", het droge "aarde", de vergadering der wateren "zeeën". En evenzo noemde Hij de planten, het kruid, de bomen, de vogelen, de vissen, de dieren; en van Adam en Eva noemde Hij de naam "*mens*" ten dage toen zij geschapen werden. (Genesis 5 : 2) Eenvoudig, ja als vanzelf sprekend komen ons thans die namen voor; maar dat waren zij niet voor de engelen, als goddelijke kenschetsingen van dingen en schepselen, die vroeger nog niet bestaan hadden. In welke taal noemde God ze? Zekerlijk in de natuurtaal, die Hij in Adam schiep en die beantwoordde aan Zijn zondeloze, met de gehele schepping in Eden innig verbonden toestand, waarbij deze namen hem niet slechts het wezen, het van God gewilde doel en de eigenschappen van de naamdragers ontsluitte, maar ook hun verhouding tot Hem en hun stoffelijk en geestelijk nut. Toen echter en omdat in een schepping, die "zeer goed was", *alles* in betrekking tot God stond, van en in deze betrekking zijn oorzaak, zijn zin en zijn waarde vond - in Hem leven, bewegen ons en zijn wij - klonken voor de zonen Gods en cherubijnen in hemelse taal van eeuwige betekenis deze woorden van de Schepper, welke, evenals de namen waaronder Hij aan het firmament de 120 miljoen zonnen kent en roept, (Jesaja 40 : 46) de namen zijn, waaronder Jehovah in het boek des levens al Zijn schepselen schrijft. Zo werd Adam, voorzover hij naar Gods beeld geschapen was, verwaardigd, door ingeving en door aanschouwing van hun innerlijkst wezen, aan alle dieren in zijn ware natuurtaal hun juiste namen te geven. "En zoals de mens alle levende dieren noemen zou, zo zouden zij heten". (Genesis 2 : 19) Hoe diep en veelomvattend deze namen zijn, daarvan kunnen wij reeds iets vermoeden bij de namen, door God aan sommige mensen in hun eigen taal gegeven: Abraham, Sara, Ismaël, Israël, Jezus, Petrus, Boanerges; en bij het woord van Jehovah: "Ik heb met name geroepen Bezaleël"; (Exodus 31 : 2) "Ik ken u bij name"; (Exodus 33 : 12) "Verheugt u omdat uw namen in de hemelen geschreven zijn"; (Lukas 10 : 20) "Ik zal zijn naam niet uitdelgen uit het boek des levens." (Openbaring 3 : 5)

Het behoort tot de hemelse zielkunde dat de engelen en zalige geesten onderscheidene talen spreken. "Indien ik met mensen- en met *engel*entongen sprak." (1 Korinthe 13 : 1) En wel telkens hogere, naarmate zij in hoger kringen en zaligheden thuis zijn. "Dat lied kon niemand leren, dan de honderd vier en veertig duizend, die van de aarde gekocht zijn." (Openbaring 14 : 3) Zo spreekt op aarde de geleerde wiskundige een taal die voor een leerling in de rekenkunde onverstaanbaar is; de grote scheikundige gebruikt formules, die voor zijn leerling geheimen de hogere volkomen zijn. Evenzo verstaat hierboven de hogere volkomen alle talen der lagere kringen, maar deze verstaan hem niet, tenzij hij zich aan hen wil meedelen; en wederom verstaat deze hogere de hoogste niet.

In altijd machtiger en rijker, van hoger kennis getuigend woord, met volmaakter, betekenisvoller, dieper gaande melodieën en harmonieën van klank en toon, spreken de

engelenhiërarchieën de hemelse en ware namen van alle dingen en wezens uit en naderen op die wijze het goddelijk Woord zonder het ooit te bereiken. Gelijk een mens dikwijls meerdere namen en titels draagt, zo zien wij bij Christus meerdere namen, die Zijn krachten en waardigheden uitdrukken. Zo heet Hij in Openbaring 19 : 11-16 de rechter, die in Zijn heerlijkheid komt: "Het Woord Gods". Op Zijn heup (aan de greep Zijns zwaards?) draagt Hij de namen van Zijn heerlijkheid en macht; dus: "Koning der koningen en Heer aller heren." "En Hij had een naam geschreven, die niemand wist dan Hijzelf", een naam die Zijn Godheid te kennen gaf, welke voor al Zijn schepselen ondoorgrondelijk is. Gelijk Christus draagt ook de zalige daarboven meerdere namen. "Wie overwint, Ik zal op hem schrijven de naam Mijns Gods, en de naam van nieuwe Jeruzalem en Mijn nieuwe naam". (Openbaring 3 : 12) "En gelijk Christus, bezit ook hij op de witte keursteen een naam die niemand kent dan die hem ontvangt", (Openbaring 2 : 17) en die hem voor eeuwig individualiteit en ik-heid in God waarborgt.

Een grote belofte herhaalt de Bijbel aan de kinderen Gods: "Verblijdt u omdat uw namen in de hemelen opgeschreven zijn", (Lukas 10 : 20); en hij noemt hen: "Die geschreven staan in het boek des levens des Lams." (Openbaring 21 : 27)

"Boeken in de hemel!" roepen hier uit zij, die zich daarbij alleen bedrukt papier in omslag of linnen band voorstellen. Ja, boeken! Het vergankelijke is een gelijkenis; een boek is een optekening, om het even met welke letters, karakters, hiërogliefen; om het even op papier, rots of goud, met diamant gegrift of met licht- en bliksemstralen in de ether; van alles wat in de sterk lopende stroom der tijden moet vastgesteld worden. Vastgesteld niet voor God, voor Wie alles eeuwig tegenwoordig is, maar voor Zijn schepselen tot zichtbaarheid, kennis, overtuiging en gericht.

Ook nieuwe ontdekkingen verruimen ons begin van het boek. Draadloze telegrafie en telefoon, fonograaf, grammofoon, leren ons dat het woord veel verder - en wie weet hoe ver! - golft dan wij geloofden, en evenzo dat het zich in het stof ingraaft. "Hoe!" riep een boer verschrikt uit, "op zo'n grammofoonplaat en in die ingegroefde lijntjes kan een ziel zich met al haar gevoelens uitspreken?" Ja dat is zeker wonderbaar. Is niet alle stof, en de gehele aarde, zulk een plaat, waarop voor ons onzichtbaar, maar voor hogere geesten met andere zintuigen waarneembaar, alle klank en alle geluid zich vast zet? En de lichtstraal brengt ons niet alleen bericht van zout en ijzer en waterstof op duizenden miljoenen mijlen verwijderde zonnen, maar fotografeert onophoudelijk ons gehele leven. Met de vleugelen van de lichtstraal vliegen momentopnamen van mijn en van uw daden van werelden naar werelden door de met ether gevulde ruimten, die reeds door de wonderlijke kennis van de Egyptische priesters, "de archieven der Godheid" genoemd werden. Zijn deze wellicht de illustraties van het "boek des levens"? Wij weten het niet.

Zo is de gehele wereld een boek, want gelijk de wiskunde ons leert dat elke lijn en groef door een vergelijking, dus door getallen, kan uitgedrukt worden, zo is zij ook voor de ziener een woord. Indien wij niet geestelijk blind waren, konden wij elk blad en elke bloesem lezen, zouden wij de symboliek van elk dier verstaan en hoeveel meer die van elk menselijk gelaat!

Dat God, toen Hij deze vormen tekende, er iets in legde, de juichende engelen en zijn zonen er iets mee zeggen wilde, ondervindt de mens, al is het slechts onduidelijk. Gods doen is altijd vol betekenis; de geringste vorm van de stof is een goddelijk Woord en de schepping is voor hogere geesten het aantekenboek van de Schepper. De bestudering daarvan is de ware natuurkennis, het ware natuuronderzoek.

De Schrift spreekt in de eerste plaats van een boek, gesloten met zeven zegelen, zonder het nader aan te duiden. Maar het feit, dat ook de sterkste engelen dat boek niet konden openen, of het inzien, evenals de droefheid van Johannes daarover, de overwinning van de Leeuw uit Juda, het Hem verheerlijkende lied en eindelijk de oordelen, die bij het openen der zegelen losbreken, tonen duidelijk dat het hier gaat over de schepping, die door Satan in de ketenen der zonde is geslagen. Het boek is, "van binnen en van buiten beschreven"; om deze gebonden schepping, innerlijk en uiterlijk, naar geest en stof, lichaam en ziel, te verlossen kwam Christus, het Lam Gods.

Daarna verklaart het goddelijk Woord, dat de *boeken*, het boek des levens en het boek der werken, in het oordeel en in de openbaring van de thans vrij daar geplaatste schepping geopend worden. Al het vergankelijke is slechts een gelijkenis! Gevoelt niet ieder mens de behoefte om zijn bezitting te omschrijven, zich te voorzien van nauwkeurige inventaris van land en goed, van meubelen en geld; en de heerser van zijn soldaten en kanonnen, zijn matrozen en oorlogsschepen? Napoleon verklaarde dat de staat van zijn leger tot in de bijzonderheden, die hij steeds bij zich droeg, zijn mooiste roman was. Zo is het boek des levens, ofschoon wij niet weten met welke goddelijke namen en in welk schrift, het hoofdboek van God, waarin alles en allen, die het eeuwige leven waardig zijn, opgeschreven zijn. Het is - gelijk eens in Venetië in het klein - het ware "gulden boek" van de hemelse adel.

Bevat, gelijk wij zagen, dit boek des levens het bestaande, alle wezens en zelfstandigheden in Gods wereld, daar behoort bij, zo leert ons de openbaring, het boek der werken, van de daden en woorden. Volgens het laatste worden in het gericht de namen in het eerste boek nagezien, en vele doorgehaald. Wel hem, wiens naam staan blijft; wee hem wiens naam voor eeuwig doorgehaald wordt.

Maar mijn zonde! roept menige Christen. Wees getroost! De Heere spreekt: "Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als wol." (Jesaja 1 : 18) "In die dagen en te dier tijd zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn; en de zonden van Juda, maar zij zullen niet gevonden worden, want Ik zal ze degenen, die overblijven, vergeven." (Jeremia 50 : 20) De schuld der gelovigen is betaald door Christus; en een betaalde schuld bestaat niet meer. Doch, omdat de zonde eens gepleegd is, wordt deze en die van alle ongelovigen door een rechtvaardig en verschrikkelijk oordeel Gods, dat tot op het alleroorspronkelijkste teruggaat, voor eeuwig geschreven op rekening van de duivel; als de oorsprong van het boze, die schuldig is aan alle zonde en aan de afval van de gehele schepping.

En wanneer het boek des levens voorgelezen wordt, dan weerklinkt bij het lied der daarin geschrevenen de sterke donder der gouden harpen. Hoe schoon dat ter versterking en verfraaiing van het Hallelujah des lofs de natuurkrachten en het medeklinken van de stof in gebruik worden genomen; een verwezenlijking van Psalm 148. En hemels goud? Ja. Indien God het aardse goud geschapen en het in de tabernakel en in de tempel van Salomo aan Zijn dienst gewijd heeft en er Zijn vreugde in gehad, zult gij, kleinzielig en bedillend schepsel, Hem dan beletten schoner, hemels en eeuwig goud te scheppen en het de Zijnen te schenken, om daarmee Zijn lof aan te heffen?

Eeuwig zullen in de nieuwe hemelen de boeken verder gevoerd worden over de huishouding en het rijk Gods en Zijn nimmer eindigend scheppen, over de talloze hemelse burgers, die het eeuwige leven waardig geacht werden, en over al hun hemelse daden.

Christus is dus het begin der schepping, de zichtbaar geworden Godheid, "de glans van haar heerlijkheid en het evenbeeld van haar Wezen"; (Hebreeën 1 : 3) "het evenbeeld des onzienlijken Gods" (Kolossenzen 1 : 15) "die een ontoegankelijk licht bewoont, Wien geen mens gezien heeft of zien kan"; (1 Timotheüs 6 : 16) Hij is de schepping van de geschapen geest en van de Hem ter openbaring gegeven goddelijke stof, die gelijk deze heilig, rein en eeuwig in de hemel der hemelen is.

Dat Hij, niettegenstaande het gedurig herhaalde vragen der onwetenden, de Jehovah van het Oude Verbond is, moet naar Johannes 1 : 18, vergeleken met Jehovahs optreden bij Abraham, en bij Mozes en met de verklaring door Paulus in 1 Korinthe 10 : 4-9 gegeven, voor iedere Christen duidelijk zijn. Daartoe zou reeds voldoende zijn het visioen van Jesaja in hoofdstuk 6 : 1-5, verduidelijkt in Johannes 12 : 41: "Dit zeide Jesaja *toen hij Zijn heerlijkheid zag.*" Helaas, behoort deze grondleggende, door Luther erkende, bijbels duidelijk vastgestelde waarheid tot de leerstukken, waarover, gelijk een theoloog naïef opmerkte, "de ontwikkeling van de Christelijke Kerk tegenwoordig heen is."

Op welk beginsel vestigt Christus voor de eeuwigheden het heelal? Op de gerechtigheid Gods. "Gerechtigheid en gericht zijn de grondslagen van Uw troon". Hoe kwam dit beginsel voor de geesten en ook voor de stoffelijke wereld tot verschijning? Door *het getal*; de eerste scheppende gedachte Gods, de wet van het heelal, die gelijk dit een begin, maar geen einde heeft. Voor elk ding sprak Christus Zijn eigen getal uit; dat was tevens Zijn woord en dat was Zijn levensformule, waarin al Zijn mogelijkheden en Zijn tijdelijk en eeuwig worden bestemd waren. Aan elk mugje en elke bacil is zijn grootte en het *getal* zijner atomen, zijner organen en zijner zinnen en zijn levensduur medegegeven. In haar getal ijlt met vreselijke vaart elke zon verder en kan zelfs geen millimeter en geen seconde uit haar vastgestelde baan wijken, tenzij tengevolge van evenzo vooruit vastgestelde en getelde invloeden.

Wat is het raderdiertje, het infusorie (= *afgietseldiertje*), de amoëbe, en de bacterie, wat de kever en de mug anders dan de zichtbaarheid van zoveel getallen in het stof? Het getal 4 beheerst de kruisbloeiende planten, een vierde van alle, het getal 3 de leliën en zwaardleliën, en in elk onaanzienlijk madeliefje vormen meer dan honderd bloempjes een kunstige rozet naar volgens 13, 21, 55, getrokken groeven. Zoals aan de lalletjes der

coniferen te zien, vormt de grondspiraal (bij de pijnboom $5/18$) en ordening der bladeren de bouw en de gestalte, het gezicht van elke boom; en evenzo staat het bij elk der duizenden elegante slakken in de diepten van de oceaan. Fysica en chemie, deze studies van de stof en haar verschijnselen, zijn die der ontelbare getallen, dus getallen, die de stof beheersen; en aan de hemel is onze sterrenkunde de bestudering der meetkunde van de zonnen, planeten en kometen. De planeet Uranus vloog in haar baan, nu eens 2590, dan weer 3160 miljoen kilometers van ons verwijderd, verder en kwam in de verreijkter bijna een millimeter haar berekende baan voor of bleef achter. De Franse sterrenkundige Leverrier staarde lang vragend de waargenomen getallen aan en rekende, tot hij eindelijk tot de slotsom kwam dat er op zo en zoveel kilometer verder van de zon verwijderd een tot nu toe onbekende planeet in zo en zoveel tijd om haar heen moest vliegen, wier machtige aantrekkingskracht op Uranus invloed oefende; en de planeet Neptunus was ontdekt, die zeven en twintig maal de aarde in grootte overtreft.

Het getal in zijn hemelse rijkdom en diepe betekenis is de wet, de gerechtigheid en de muziek van alle bestaan, bepaalt de melodieën van alle dingen, de harmonieën van het heelal en het grote lied der schepping. Alle schoonheden: van vorm, kleur en klank, die wij bewonderen, berusten op verhoudingen van getallen; en gelijk alle muziek, alle klank hoorbaar getal is, zo zingt elk getal voor een bovenaards oor. De bloemen in de hof zingen; want haar kleuren zijn duizend miljarden van ethergolven in de seconde; dus een getal muziek van de ether. Niet alleen elke hoeveelheid, maar elke hoedanigheid en elke beweging heeft haar getal; waarom ook de dieper doordringende onderzoeker al meer erkent, dat ons gezamenlijk natuur-kennen in waarheid niets anders is dan de kennis van het getal in de schepping Gods, de wiskunde en de wet van het heelal.

Indien wij dit getal verstonden en zagen hoe het berust op God als de grote, alle geheimen van het getal in zich bevattende *Ene*, op deze *drie-enigen* God en op de *zeven* van eeuwigheid in Hem lichtende geesten, dan zouden wij niet alleen de aardse natuur begrijpen, maar ook de wet van de tabernakel en der openbaring.

Maar wij verstaan niet eens de wet der symmetrie, die de gehele organische schepping doorwaait; wij weten niet hoe en waarom op beide vleugelen van de goudfazant stipt op dezelfde plek dezelfde tekeningen en kleuren ontstaan, of waarom de mens als een kristal symmetrisch naar rechts en links, dissymmetrisch (= *niet identiek aan spiegelbeeld*) naar voren en achteren opgebouwd is met daaraan beantwoordende ogen en oren, voeten, armen en handen, elk met vijf tenen of vingers. Maar wel zien wij dat deze goddelijke gedachte der symmetrie, van de aanvang der schepping af, door de onzichtbare infusoriën, en kevers, door bloem en dier en mens tot in de engelen en cherubijnen voortgaat. (Ezechiël 1 : 5-8; Openbaring 10 : 1, 2) Welk beginsel, welk eeuwig idee heeft God daarmee voor de geesten uitgesproken! Zo weten wij niet de goddelijke grond voor de twee geslachten (waarom niet drie of meer?) gelijk zij reeds in de voor het blote oog onzichtbare schepseltjes in de waterdruppel voorhanden zijn.

Volkomen dwaas zou de twijfel zijn of het getal en de goddelijke wiskunde ook eeuwig zijn en in de nieuwe hemelen en op de nieuwe aarde het leven der verrezenen en alle worden regeren zal. Het getal is immers het oorspronkelijkste in het goddelijk denken! In het

nieuwe Jeruzalem zal het zich in nooit vermoede helderheid en volle diepe betekenis openbaren, en het verstaan van dit getal, en het aanschouwen ervan buiten ons en in ons za tot de grootste genoegens der eeuwige kennis behoren. Zo sprak een wiskundige met geestdrift over de blijdschap, die hij genoot bij de beschouwing der hogere getalverhoudingen en wetten, hoe zij zich tot altijd heerlijker akkoorden ontwikkelen; en vergeleek deze vreugde met het aanschouwen der diepste waarheid als door een albasten lamp met schemerachtig licht, en achtte het veel heerlijker in meer onmiddellijk dan alle andere natuuronderzoek.

* * *

Toen Christus het goddelijk Woord werd, sprak Hij het getal uit en daarmee ontstond ook de *tijd* "In de beginne". En van toen af sprak God: "Er zij", of "Er worde!" En het geschiedde. Ook daarin is Christus het begin aller dingen. Gelijk de vuurstroom des levens uit de troon des Almachtigen (Daniël 7 : 10) zo vliet uit Hem de tijd, deze vorm van het getal, en deze ongrijpbare, onbedwingelijke, door kleine mensen begrepen, sleurt geluidloos al het vergankelijke mee, en eer wij het tegenwoordige uitspreken is het reeds tot onherroepelijk verleden geworden. Aan de tijd zijn de mensen, de engelen en de cherubijnen onderworpen, en ook de Zoon kwam in de wereld, toen hierboven "de tijd vervuld was". Welk geheimenis! En Hij zegt: "Vader, de ure is gekomen!" maar als oordelende Jehovah: "Als Mijn tijd komt zal ik het thuis zoeken." (Genesis 32 : 35) En in verschrikkelijke kennis van deze tijden spreken de verworpenen, die het oordeel verwachten: "Zijt gij gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd?"

Van uit de vreselijk-bliksemende raderen vol ogen der cherubijnen (Ezechiël 1 : 15-21) bewogen, vliegen honderden miljoenen van zonnen en nevelvlekken en ontelbare planeten en kometen met sferengezang der veel-duizend-jarige hemelse reien, en verkondigen met onfeilbare juistheid de goddelijke tijden, dagen en jaren; (Genesis 1 : 14) en voor de tronen en machten en onsterfelijke vorsten des lichts, en de zonen Gods andere uren en eeuwigheden van jaarmiljoenen. Zij zien op dit uurwerk van de grote God Zijn tijden voor de volken (Daniël 7 : 12: "Voor de andere dieren was tijd en ure bestemd, hoelang elk hunner duren zou") en hun lotgevallen; en ook voor ieder mens het ogenblik, waarop hij op aarde verschijnen en de tijd waarop hij sterven zal; (2 Samuël 7 : 12) evenals de getallen, waarnaar zijn aardse leven zich afwikkelen zal; - ook voor menige zoon des stofs wel te herkennen! Maar mensen vol eigenwaan houden zulke hogere kennis voor bijgeloof en tasten blind en stom in getal en tijd om.

Gelijk het getal wel een begin, maar geen einde heeft; gelijk de menselijke geest zich niets denken kan zonder grootte, vorm en getal en zelfs van groot en klein geloof, grote en kleine liefde spreekt, zo kan hij zich ook geen bestaan zonder tijd voorstellen. Het tijdloze zijn is Gods, het tijdelijke worden zonder einde is Zijns schepsels. Het wordt tijd dat de Christenen de ondenkbare en onbijbelse leer van een tijdloze eeuwigheid loslaten. Velen worden misleid door een onjuiste vertaling van Openbaring 10 : 6, alsof daar stond: "dat er geen tijd meer zijn zal", in de zin dat de tijd ophoudt te bestaan. Maar in de eerste plaats beduidt het woord "*chairoi*", daar gebruikt, geheel iets anders dan "*chronos*"; het betekent, gelijk sommige nieuwere vertalingen hebben: uitstel, verdaging; ten tweede kan

slechts hij die onbedachtzaam zijn Bijbel leest, het denkbeeld van een tijdloze eeuwigheid huldigen, want nadat de engel gezworen heeft dat er geen uitstel meer wezen zal, houdt de tijd zo weinig op, dat als vervulling van zijn eed het vijfmaal genoemde duizendjarige rijk begint. En niet alleen deze tijd vervult zich, maar zelfs op de nieuwe aarde brengt de boom des levens twaalf malen, en wel *elke maand*, haar vrucht voort. (Openbaring 22 : 2; Ezechiël 47 : 12) In de gestadige vervulling van de goddelijke tijd, leven de engelen en de zaligen. Zonder tijd kunnen de zaligen evenmin denken, spreken, zingen, God loven en prijzen, als de boom des levens in het paradijs kan groeien.

Ook de gewone uitdrukking: "van eeuwigheid tot eeuwigheid" (in de Vulgata: in secula seculorum) is even weinig denkbaar en kan men zich evenmin voorstellen als van oneindigheid tot oneindigheid. Er is slechts één oneindigheid. Slechts één eeuwigheid, die in de Godheid zonder getal en tijd is, en in Christus haar begin heeft als eindeloze tijd en aionen na aionen van wording. Zo noemt de Schrift Hem "de Koning der eeuwen (aionen)" en het eeuwige leven een "aionisch leven", dus een tijd, die zich van de ene aioon en grote dag Gods (Hebreeuws *iôm*) tot de andere na altijd hoger zeventvoudig getal afrolt (zie de Mozaïsche wet).

Hoe geheimnisvol is deze tijd! Onophoudelijk, onzichtbaar, geluidloos glijden de uren daar heen en brengen uw en mijn lotgevallen; en slaat er een, ook in de stilte van de nacht, dan is er weer iets aan uw ziel geschied, wat voor altijd voorbij is en waarvan de vruchten eeuwig rijpen zullen. En almachtig bewegen de hoge, als edelgesteente fonkelende en bliksemende raderen der cherubijnen, vreselijk om te aanschouwen, (Ezechiël 1 : 18) de hemelen. En altijd weer als een goddelijke tijd vervuld wordt, geschiedt op de werelden en op de aarde, met de volken en met u en mij - hetzij wij het rennend en jagend willen dwingen of het slapend en bewusteloos over ons laten heengaan - hetgeen God vóór de grondlegging der wereld besloten heeft en nu met en in ons bewerkt: "het willen en het volbrengen".

Met hoeveel deelneming zullen wel de onsterfelijken, de herders der zonnegroepen, voor welken een tienduizendjarige wenteling door de afgronden der ruimten één schone dag is, onze kleine planeet beschouwen, waarop elk uur op Gods roepstem duizenden nieuwgeschapen en voortaan eeuwige geesten uit het niets tevoorschijn komen, en duizenden anderen van de aarde verdwijnen; een onophoudelijke stroom van zielen, waarvan vele, bijvoorbeeld de witte groepen kinderen, altijd lichter omhoog zweven, en anderen voortdurend duisterder wordend, in de diepte verzinken. En om die zielen en de aarde heen warrelen andere geesten, door de zielen niet gezien, geesten des nachts en geesten des lichts, en fluisteren, lokken, waarschuwen, behoeden. En door alle eeuwen heen vegen de tijden de geslachten der trotsen en machtigen, der veroveraars en der heersers weg als de storm de dorre bladeren, en hun plaats kent hen niet meer. Voor engelen een wonderbare kleine wereld, deze aarde, zoals zij rusteloos haar tijden vervult, haar einde en het oordeel des vuurs tegemoet ijlend.

Ook voor u en voor mij geldt wat Daniël eens aan Nebukadnezar, het gouden hoofd van de vier wereldrijken, verkondigde: "Na u zal een ander komen." Gij zult op aarde vergeten zijn, terwijl gij in het ruime rijk van de hades, het paradijs, voortleeft. Maar slaat ook

eenmaal de ure, waarop de hemelse raderen het einde der mensheid aanwijzen, dan zullen zij ook verder voor de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde goddelijke tijden aangeven, want zij zijn eeuwig gelijk de Cherubijnen en de Schechina (= *inwoning*) van Jehovah, die tussen deze Cherubijnen troont.

* * *

Met het getal sprak Christus de *ruimte* uit, ook een hemelse eeuwige werkelijkheid. Zonder ruimte bestaat geen grootte of gedaante, bijgevolg geen zichtbaarheid. Ruimte en tijd bestaan niet zonder elkander, hetgeen daaraan te zien is, dat elke ruimte een, al is het nog zo korte tijd nodig heeft om doorlopen, doormeten of uitgedrukt te worden, en in zekeren zin van gelijke betekenis is als deze tijd, denk bijvoorbeeld aan een weg van een uur, en dergelijke. Zonder tijd zich hierheen en daarheen bewegen zou alomtegenwoordigheid betekenen; welke alleen God toekomt. Zonder ruimte kan geen geest zijn of gedacht worden; want niemand is alomtegenwoordig gelijk God. Vergeefs tracht het verstand zich Gods ruimte als eindeloos te denken. Is zij echter eindig, wat vormt dan haar grenzen en wat is daar, waar zij niet meer is? Maar deze oneindige God geeft aan elk Zijner schepselen tot bezit en woning, reeds in het lichaam, een bepaalde ruimte, waarmee het in betrekkingen tot Gods oneindige ruimten treedt. En gelijk de mens met zijn geboorteplaats, tehuis en vaderland, waarnaar hij in de vreemde heimwee gevoelt, in allerlei voorwaarden en wijzen van bestaan en betrekkingen tot de grond en zijn vruchten, tot zijn volk, en de zeden en geschiedenis van dat volk treedt, zo is voor iedere geest in de grote goddelijke ruimte de plaats, waar God hem eens schiep, ook zijn tehuis, het hem aangewezen gebied in de hemelse plaatsen. Gelijk ieder mens zo heeft ook elk volk zijn plaats, waar het groeien en zich wortels zal, van God aangewezen, waar klimaat, bodem - graniet of krijt - en zijn voortbrengselen, zeekusten en haar vormen, de lijnen der vaste landen en der eilanden, zijn geschiedenis, zijn geaardheid, zijn wetten en zijn oorlogen voorschijn roepen. En God spreekt: "In de plaats, waar gij geschapen zijt, in het land uwer woningen zal Ik u richten." (Ezechiël 21 : 30)

Ook aan de zichtbare hemelen, deze beeltenissen van de hemelse, ontdekt de sterrenkundige onmeetbare ruimten, welke een adelaar niet in verscheidene miljoenen jaren zou kunnen doorvliegen, waarvan de spectraalanalyse hem leert, dat de daar wentelende werelden uit dezelfde elementen en stofverbindingen gevormd zijn als de onze; terwijl andere talrijke groepen met ons onbekende stoffen en gassen vervuld zijn of de waterstof missen. Dienvolgens zijn de laatste waarschijnlijk niet naar dezelfde getalwetten als bijvoorbeeld ons zonnestelsel opgebouwd, maar naar andere voor ons geheel ondenkbare wetten des bestaans. Zij beantwoorden dus aan andere geestestoestanden of zijn daar de voortbrengselen van. Zij vormen andere woningen voor verscheidene bevolkingen, families en rassen in het onmetelijke Vaderhuis.

Geen engel in de hemelen is een zwerver zonder vaderland. Maar als zware zonde en overtreding rekent God het de door Satan verleidde engelen aan, dat "zij hun beginsel niet bewaard, maar hun woonstede verlaten hebben," (Judas : 6) waardoor Hij hen in de benedenste plaatsen der aarde in ketenen der duisternis legde, waar geen ruimte, geen nabij of ver af, geen hier of daar meer is. Zo ging Judas, "wiens woning hem woest

gelaten wordt, naar zijn eigen plaats" in de wereld der verdoemden. (Handelingen 1 : 20, 25)

Christus Jehovah echter, de Schepper der ruimte, heeft op aarde in het middelpunt der oude wereld voor zijn uitverkoren volk een land bestemd en het hem tot eeuwige woonplaats ook op de nieuwe aarde gegeven en bezworen, hetwelk met ontelbare, ons nog onbekende factoren, met Israëls karakter, geschiedenis en bestemming samenhangt en die beïnvloedt.

De hemel is Gods, maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven tot hun eeuwige woning. En Johannes ziet in goddelijke visioenen een nieuwe aarde, waar koningen, priesters heersen over de volken, die daar genezen worden, en waar deze de hun toegewezen landen bewonen zullen, waarbij elk gebied ten volle aan de behoeften en de aanleg van zijn bewoners beantwoorden zal. Aan deze koningen en priesters echter is het nieuwe Jeruzalem, "deze woonstede Gods bij de mensen", (Openbaring 21) tot eeuwige woning, tot vele woningen in het Vaderhuis, geschonken, waarin alle volken en hun koningen hun goud en hun schatten brengen zullen, een prachtige, werkelijke vervulling van het beeld van het aardse Jeruzalem, waarvan Jehovah verklaart: "Mensenkind, dat is de plaats Mijns troons en de plaats der zolen Mijner voeten, al waar Ik wonen zal in het midden der kinderen Israëls in eeuwigheid." (Ezechiël 43 : 7) "Van Sion zal de wet uitgaan en des Heeren Woord uit Jeruzalem." (Jesaja 2 : 3) Ook een wonderbare bevoorrechting en verheerlijking van een punt in de goddelijke ruimte. En alle engelen en hemelse machten aanschouwen met eerbied en bewondering het oord, dat een God Zich verkoor om daar te leven en te sterven. Onbegrijpelijk is het voor ons, eindige schepselen, dat de alomtegenwoordige God geen ruimte nodig heeft; en evenzo hoe Hij in de hemel der hemelen een tempel heeft en een troon, (Openbaring 15 : 8) waarvan Hij reeds als beeld op aarde belooft: "Zij zullen Jeruzalem noemen des Heeren troon." (Jeremia 3 : 17) En Johannes ziet op de nieuwe aarde "de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, van God uit de hemel nederdalen." (Openbaring 21 : 10)

* * *

Het eeuwige Woord sprak de *stof* uit. Die ontstond met het Woord en door het Woord: "dat God was en zonder hetwelk niets geschapen is". De stof is evenzo goddelijk, hemels en eeuwig als de Geest en is daarvan de noodzakelijke openbaring en zichtbaarheid. Zonder stof kan een geest evenmin zijn, als een denkbeeld zonder woord of daad zich openbaren kan. Dat is de Bijbelse leer, en zelfs Christus, als Hij het begin der schepping Gods werd, schiep zich hemelse stof en openbaarde zich daarmee. Helaas, vele Christenen, traag in het denken, hebben van hemelse stof geen voorstelling en weten niet eens dat er in de hemel ontelbare dingen zijn. (Hebreeën 1 : 3; 2 : 10; Efeze 1 : 10, 22; Filippenzen 3 : 21) Of wel zij huldigen de valse leer van Plato en andere wijsgeren, die de stof slechts als tegenstelling, belemmering en hindernis van de geest, als een last der ziel beschouwen. Dat is zij pas met Satans val en alleen voor zijn rijk en gebied geworden. Buitengewoon heerlijk is de openbaring van de stof in de hogere geesten en machtige engelen, lichtvorsten, tronen en heerschappijen, morgensterren en zonen Gods, en de belofte dat de zaligen zullen blinken als de zon, is een diepe, inhoudrijke belofte van de

op de nieuwe aarde volstrekt innige verbinding van geest en stof, zoals zij ons op aarde in lichaam en ziel slechts zwak afgebeeld is. Op aarde is echter de deling in tweeën, de strijd tussen stof en geest en de gevolgen daarvan het meesterstuk van Satan. Toen hij het grote Neen dacht en uitsprak, werd zijn licht nacht, zijn woord leugen, en de hem toebedeelde heerlijke stof, waarmee hij zich, zijn engelen en zijn schepping als lichtvorst openbaarde, door hem met zeven zegelen verzegeld, werd duister, hard, koud, verbreekbaar, broos; en de hemelse diamanten werden veranderd in vuile steenklompen. En nu veroorzaakt de door Satans val en macht verstijfde, bevroren, verdorde, ondoorzichtige, dode stof de moeite van het bestaan; de strijd tegen haar zwaarte en haar hardheid in steen en metaal is de arbeid der miljoenen, de vloek des akkers, het eten van het brood in het zweet des aanschijns, het drukkende van het lichaam en zijn weder tot stof worden. De te vrezen ontploffingen van alle stof (ook van meel, kolen, stof, rijst, opgestapeld hooi ontploffen met geweld) zijn pogingen door haar gedaan om haar oorspronkelijke vrijheid te herwinnen en tot haar vrijere gasvormige toestand terug te keren.

Een tweede meesterstuk van Satan is dat hij in de zogenaamde edele metalen een extract van zelfzucht en genotzucht, van macht en eer belichaamd heeft. Reeds heidenen verwonderden zich over de vreesverwekkende, onzalige aantrekkingskracht, die het goud als zinnebeeld van alle bezitting op de mensen uitoefent. Hoe heeft het goud zoeken in Californië, Alaska, Australië, Afrika, stromen van mensen tot zich getrokken, voor wie ontberingen noch gevaren te groot zijn om goud te verzamelen. En wie kan de miljoenen tellen, die alle eeuwen door en onder alle volken door het goud tot zonde en misdaad verleid zijn?

Van de stof kunnen wij ons op aarde niet losmaken. Hoe zijn wij in onze lichamen opgesloten, en hoeveel zorg en moeite berokkent ons haar voeding en bescherming tegen ontelbare gevaren! Maar ook onderhouding, verstrooiing voor onzen moede en matte geest mogen wij uit de stof genieten; op reizen, door het aanschouwen van haar vormen, door beschrijving van haar eindeloze verschijnselen. Hoe zoeken wij uit haar sappen en krachten en weinig kracht en geneesmiddelen voor onze altijd zwakker wordende lichamen te trekken! En eindelijk verscheurt de dood de band, en stof en geest, lichaam en ziel, vallen uiteen.

Zo leven wij midden in de stof, leven van de stof en zijn stof; en toch weten wij niet wat de stof is. Tevergeefs hebben sedert eeuwen de grootste geesten daarover nagedacht, de grootste natuuronderzoekers proeven genomen en duizenden van natuurkundigen en scheikundigen zoeken nog steeds, terwijl de stof hun voortdurend raadselachtiger wordt. Wie kan zich beroemen het water te begrijpen, dat zachte, milde, doorzichtige, vormloze element, maar dat plotseling tot schone kristallen en ijs verstijft, om even daarna in damp onzichtbaar te vervluchtigen; volkomen onschuldig is, en toch met vreeslijke kracht in geweldige baren schepen en rotsen verbrijzelt; en met dat al voor mens, dier en plant onontbeerlijk is? En natuurkundigen berekenen dat in een druppel water niet alleen onnoembaar veel duizend miljoenen atomen, maar schrikwekkende krachten van elektriciteit en een kleine vuurwereld verborgen liggen. Ontbranden eens de oceanen, dan zal de aarde in damp opgaan en vergaan.

Steeds meer komen wij te weten dat wij temidden van de stof in haar verschillende vormen als temidden van wilde geketende wezens leven, die ons, indien ze vrij waren, in een ogenblik verpletteren zouden. Zo ligt in een kilogram benzine een kracht verborgen, groot genoeg om dat kilogram vijfduizend kilometers hoog, dus tot aan de grenzen van onzen dampkring, op te slingeren.

Nog grotere raadsels heeft Christus, de Schepper aller dingen, in de stof de wijzen en onderzoekers opgegeven met het radium en de radioactiviteit, deze onveranderlijk geachte elementen vervormen zich tot andere; gas tot lood; de eerwaardige atomen lossen zich op in miljoenen van ionen, die zij onophoudelijk met bliksemsnelheid in de wereldruimte slingeren. De stof lost zich op in kracht en warmte, die allengs ophouden, en het heelal, zo zeggen onderzoekers, gaat zijn ondergang, dat is zijn oplossing in de oorspronkelijke ether tegemoet. De apostel Petrus heeft het verkondigd: "De elementen zullen brandende worden opgelost" (niet vergaan). "De hemelen door vuur ontstoken zijnde, zullen versmelten." (2 Petrus 3 : 10, 12) En dan zullen zij, door vuur gereinigd, tot de nieuwe hemel en de nieuwe aarde worden, door het machtwoord van Hem, die op de witte troon zit: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw!" Gelijk Christus de Schepper der stof is, zo is Hij ook haar Behouder en Verlosser. Hij is verschenen, zegt de Schrift, opdat alles, wat op de aarde en in de hemel is, door Hem verzoend zou worden. Hij "door Wien en tot Wien alle dingen zijn"; (Romeinen 11 : 36; Johannes 1 : 3); die alle dingen draagt door het woord Zijner kracht. (Hebreeën 2 : 10) Hem heeft God al deze dingen, dus die gehele schepping der stof, onder de voeten gelegd. (Efeze 1 : 22; Filippenzen 3 : 21) Gelijk Christus de grote Verzoener is van de van Hem afgevalen schepping met God, zo is Hij ook de Verzoener van de geest en de stof, die door Satan gescheiden zijn. Hij heeft de bedoeling niet aan Zijn aartsvijand Zijn heerlijke stof over te laten om haar te bezitten en te verderven, maar zal haar door het hemelse vuur reinigen gelijk door hitte kolen in de oorspronkelijke diamant omgezet worden. En wanneer Hij de Zijnen belooft, hun "het water des levens om niet" te geven, bedoelt Hij daarmee geen schone woorden en verfrissende gevoelens; maar zo waar en werkelijk wij stoffelijk opstaan zullen, zo zullen wij ook echt, kristal helder, vlietend, ruisend water drinken, dat onze onsterfelijke lichamen des lichts met wonderbare levenskrachten zal vervullen, heerlijker dan ooit op aarde het helderste koelste water de in de woestijn verdorstenden.

Dat de Heere met de woorden: "Zie, Ik maak alles nieuw" niet bedoelt een geheel andere, door andere wetten grondgedachten bewerkte schepping dan de oorspronkelijke, wordt reeds bewezen door de herhaalde uitdrukking "hemel en aarde" en de Openbaring leert dat deze vernieuwde schepping naar dezelfde goddelijke ideeën en beginselen als een verheerlijking en volmaking der eerste zal plaats hebben. Zo leert het Woord omtrent de opstanding niet een "nieuw" in de zin van een "ander" lichaam, maar een vernieuwing van het oude. "Het wordt gezaaid in verderfelijkeid, het wordt opgewekt in onverderfelijkeid; het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht. Wij moeten allen veranderd worden; want dit verderfelijke moet onverderfelijkeid aandoen. (1 Korinthe 15 : 42, 51, 53) "Christus zal ons vernederd lichaam verheerlijken." (Filippenzen 3 : 21) Het is waar, wij kunnen hier op aarde deze beloofde verzoening van geest en stof niet verstaan; en het is voor ons verborgen hoe eens het stoffelijke water uit de troon des

Eeuwigen (Ezechiël 47 : 1-12) tegelijkertijd het geestelijke water is, waarvan Christus verzekert dat wie daarvan drinkt, in eeuwigheid niet meer dorsten zal, of welke hemelse krachten ons door het "eten en drinken aan de tafel van Christus" doorstromen zullen. Maar wij moeten het kinderlijk geloven, in plaats van ons te verschuilen in de vervluchtiging van hemelse werkelijkheden, en voor wijsheid uit te geven wat niet anders dan lafheid en ingebeelde wijsheid is. Hoe meer schoonheid en heerlijkheid, macht en grootheid er is in uw gedachten omtrent God, hoe meer werkelijkheid en tastbaarheid in uw Bijbelse voorstellingen van de eeuwige wereld, en hoe meer uw ziel er door vertroost en verheven wordt, des te meer waarheid is er in. Hoe nevelachtiger en verwarder zij zijn, hoe meer zij zich oplossen in beelden en schaduwen en wetenschappelijke verklaringen en u in onrust en twijfel doen verzinken, des te meer leugen en sluwe influisteringen des duivels, welke grimmig het hemelse en al het waarachtig werkelijke, eeuwige en plastische haat. "Lichamelijkheid is het einde der wegen Gods", zegt Oetinger.

* * *

Met het getal schiep Christus de tijd, de ruimte en de stof; met het getal werd Hij de zichtbaarheid der Godheid, de "afglans van de onzichtbaren God". Daarmede nam Hij derhalve vorm en gestalte aan. Welke? Daaromtrent kan geen twijfel bestaan, wanneer wij zien dat de door Hem geschapen machtige engelen in menselijke vorm en lichamelijkheid werkelijk bestaan. (Genesis 1 : 27; Openbaring 10 : 1-3) "Ik zag een andere sterke engel van de hemel nederkomen, en hij was met een wolk bekleed en een regenboog was boven zijn hoofd, en zijn aangezicht was gelijk de zon en zijn voeten waren als vurige kolommen. Hij had in zijn hand een geopend boekje, en hij zette zijn rechtervoet op de zee en de linker op de aarde en riep met grote stem." Dat deze machtige vorsten in mensengestalte reeds *vóór de mensen* door Christus in deze gestalte geschapen werden, en dus ook in Zijn beeld, wordt ons in Job 38 : 4, 7 verklaard: "Waar waart gij toen Ik de aarde grondde ... en toen wij de morgensterren loofden en alle zonen Gods juichten?" En werkelijk, wie de Bijbel opmerkzaam bestudeert, en de verschijningen van Christus na Zijn opstanding en in de openbaring, en hetgeen ons over de menselijke gestalte in de Psalmen en elders gezegd is, erkent met bewondering hoe het zo diep gevallen en door de zonde verwoeste lichaam des mensen altijd nog een wonderbare openbaring van de gedachten en krachten der Godheid is, die alle toestanden en geheimen van de Kosmos, al zijn zogenaamde natuurkrachten en verschijnselen in zich bevat; een kleine wereld in de grote wereld én haar beeltenis. Daarbij is, gelijk bij al het geschapene de vorm de zichtbaarheid van het getal, van de wiskunde en van de gerechtigheid Gods in het heelal. Het licht en de pracht der kleuren is de zichtbaarheid van de liefde Gods in Zijn schepping. Vorm zonder kleur is koud en hard, onverbiddelijk; kleur zonder vorm is onbeduidend en krachtloos, en heeft geen woord. Evenzo in de aardse kunst. En dat de hedendaagse kunst liefst zwelgt in zinloze kleur en de vorm gering schat, getuigt van de moderne "vrije liefde", zonder wet, en zonder waarde of duurzaamheid.

"En God schiep de mens naar Zijn beeld, naar het beeld Gods schiep Hij hem." (Genesis 1 : 27)

Welk een woord! De eeuwige, almachtige God schiep Zich een schepsel in Zijn eigen beeld, waarin Hij Zich spiegelen kan en spreekt: "Dat is een beeld van Mij!" En omdat dit geheel onbegrijpelijk en nagenoeg ongelooflijk is, legt de Schrift er nadruk op en herhaalt het: "Naar Zijn beeld schiep Hij hem." En Hij blies de adem des levens in zijn neusgaten; also werd de mens tot een levende ziel; die als een adem Gods Zijn geest, Zijn krachten en Zijn eigenschappen in zich had. Wel nam Christus in de schoot van Maria de vergankelijke kindergestalte aan, in zwak en sterfelijk omhulsel, van de gestadig wasdom behoevende zondige mens, maar het zou dwaas zijn te geloven dat Hij als Schepper en "Eerstgeborene aller creaturen" op de troon der goddelijke almacht gezeten, van de zonen Gods omgeven, ook niet, van de aanvang der schepping af, gestalte en zichtbaarheid gehad heeft. Zie Ezechiël 1 : 26, 27: "als de gedaante eens mensen".

Laat ons dit lichaam van Christus en ook dat van Adam in het paradijs als hemelse werkelijkheid beschouwen. Zijn voeten betekenen de beheersing van de ruimte; en de mogelijkheid om zich hierheen en daarheen te bewegen de alomtegenwoordigheid Gods. Zijn armen de kracht en de handeling, waarom zo menigmaal in de Schrift sprake is van de sterken arm des Almachtigen.

Een Michel Angelo verstaat het in de blote arm en de vuist van een standbeeld indrukwekkend het zinnebeeld van kracht te leggen. Met liefde en haat klopt het hart als beeltenis van Gods liefde en toorn; met zeshonderd miljoen cellen bewerken de hersens de gedachten en geven een beeld van de rijkdom van het goddelijk denken. De longen gebruiken de lucht voor de klank en voor het machtige woord, een beeld van het goddelijke. "Mijn nieren", scheidend en schiftend werkzaam, "onderwijzen mij des nachts." (Psalm 16 : 7) Maar de zinnen veraanschouwelijken op het duidelijkste het al-zien en al-horen Gods, de goddelijke smaak en de reuk van het goede en boze (Psalm 14 : 2; 94 : 9; Genesis 8 : 21; 2 Korinthe 2 : 15; Jeremia 48 : 11) Hier wordt dit lichaam, roept de apostel Paulus uit, "gezaaid in oneer, het zal opstaan in heerlijkheid; het wordt gezaaid in zwakheid; het zal opstaan in kracht" (1 Korinthe 15 : 43) Hoe zal het dan in het eeuwige licht glansen en op de nieuwe aarde het schoonste der werken Gods zijn in machtige beheersing van de hemelse stof, door de gelijk een zon lichtende verheerlijking dezer stof te zijn. Van oudsher hebben de begaafdste kunstenaars zich de afbeelding van een schone mens als hoogste roeping gesteld. Maar kunnen wij ons hier beneden de voltooide macht en kennis, de met vreugde en goedheid gepaarde harmonie en schoonheid van een lichtvorst voorstellen, gelijk Daniël hem zag, of van een machtigen engel, aartsengel of cherubijn? (Openbaring 10 : 1-3) Neen, de bewondering van talloze gestalten en gelaatstrekken der zaligen zal een van de voornaamste genietingen des hemels zijn.

* * *

Christus nodigt ons, in deze verheerlijkte gestalte, als onbegrijpelijk-heerlijke gasten, met Hem in Zijns Vaders Koninkrijk, aan Zijn tafel te eten en te drinken, en ter bekrachtiging daarvan at en dronk de Verrezene voor en met Zijn discipelen. Een zeer gewichtige handeling in vérstrekkende gevolgen voor de leer van de eeuwige stof; en een, die ook de

Christenen niet gewaagd zouden hebben zelf te bedenken. Laat ons met kinderlijk juichend geloof haar vol en geheel ons toe-eigenen.

Hoe dwaas en tegen de Schrift in kunnen ook hier Christenen redeneren! Dat toont een bekend Christelijk positief wijsgeer, welke uit de valse grondstelling, dat menselijke ogen slechts aards licht zien en menselijke oren slechts aardse klanken horen kunnen, het gevolg trekt dat wij niets van het paradijs en het hemelse leven weten kunnen en het niet mogen trachten ons een voorstelling van te vormen! Maar de Schrift zegt dat God, die alles hoort en ziet, de naar Zijn beeld geschapen mens uit goddelijke beginselen van het zien en horen ogen en oren geschonken heeft. (Psalm 94 : 9) En daarbij verzekert zij herhaaldelijk dat mensen ook met hun aardse ogen, zodra die niet "gehouden" (Lukas 24 : 16); maar "geopend" werden, (Lukas 24 : 31; 2 Koningen 6 : 17) hemelse en eeuwige dingen gezien hebben. Zo zag Mozes de Heere "van aangezicht tot aangezicht" en twee maal veertig dagen lang op Sinaï. Evenzo Jesaja Jehovah Christus, toen hij Zijn heerlijkheid zag (Jesaja 6, Johannes 12: 41). Evenzo de knecht van Elisa, "toen zijn ogen geopend werden". En Elisa zag bij Elia's hemelvaart bovenaardse en hemelse dingen; en Daniël de aartsengel Gabriël en hemelse vorsten. Zo hebben de discipelen op Thabor Mozes en Elia en de verheerlijkten Christus gezien; ook zagen zij Hem na Zijn opstanding en bij Zijn hemelvaart; en Johannes aanschouwde Hem in Zijn heerlijkheid, Ja, hem werd toegeroepen: "Kom hier op!" en hij zag de hemel geopend. Van de wederkomst des Heeren echter heet het: "Aller oog zal Hem zien!" (Openbaring 1 : 7) En wat het horen betreft; de begeleiders van Paulus op de weg naar Damaskus hoorden de stem van Christus. (Handelingen 9 : 7) De Bijbel leert dus dat reeds in het stoffelijk lichaam zien en horen goddelijke krachten, en ogen en oren eeuwige, zij het ook door het vlees omhulde zintuigen zijn; geschenken van God, hier reeds vatbaar voor verhoging en om reeds bij voorbaat voor eeuwige toestanden geopend te worden; dus voor een ware, werkelijke wereld van vormen, kleuren, zichtbaarheid, klank en toon in de opstanding geschapen.

Maar niet alleen de stoffelijke gestalte van de niet-gevallen mens was met haar zo rijke vormen een zinnebeeld van Jehovah; ook de adem die God dit lichaam inblies, bevatte, zoals Böhme zegt, alle geboorten der Godheid. Zo geeft Hij nog zelfs na de val de mens Zijn wil; een druppeltje van de geheimzinnigen wil, waarvan de vier en twintig hemelse ouderlingen aanbeddend zingen: "Door Uw wil bestaan alle dingen en Zijn zij geschapen", (Openbaring 4 : 11) wie kan dat doorgronden?

Wat is dus dat heelal; wat zijn die honderden miljoenen zonnen, die met verschrikkelijke kracht en snelheid, door planeten en manen omwarreld, door de wereldruimte vliegen? Wat zijn die ontelbare schepselen, planten en dieren, die deze aarde bedekken en de diepten van de oceaan vullen? Wat die zestienhonderd miljoen zielen in lichamen gehuld, die korten tijd verschijnen en weder verdwijnen? Wat anders dan de *gekrystalliseerde wil Gods*? "Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er."

Wonderbaar is deze wil reeds in de mens, en gelijk het heelal de wil Gods is, zo is de wereldgeschiedenis onder goddelijke toelating de wil van enige door hun wilskracht grote mannen. Geweldig verschijnt hun wil, wanneer wij, wils-zwakke mensen, die nauwelijks ons gezin of een schoolklas of enkele ondergeschikten in tucht en toom kunnen houden

en maar al te dikwijls: "de heerschappijen verachten en de heerlijkheden lasteren." (Judas : 8) deze reuzen van de wil gadeslaan; bijvoorbeeld Nebukadnezar, het gouden hoofd, aan wie God niet slechts volken maar daarbij de dieren des velds en de vogelen des hemels in handen gegeven had; wiens wil volken ontwortelde en overplante; "die doodde wie hij wilde en verootmoedigde wie hij wilde. De wil van enkele mensen, geweldige veroveraars en gesels Gods, als een Alexander, Caesar, Attila, Timovleuk, heeft de lotgevallen van gehele volken geleid of hen met vernietigende houwen geslagen; en miljoenen bogen zich sidderend of geestdriftig voor de sterk-willenden. De aarde beefde door de donderende roep van de met ijzer gepantserde legioenen: "Ave Imperator!" wanneer de kale, met lauweren gekroonde kop van Caesar, die zijn wereld-bedwingende wil uitsprak, zich toonde. Onoverzienbare wilde horden van Hunnen volbrachten de wil van Attila; en op bevel van de wilskrachtige Corsicaan togen onder de kreet: "Vive l'Empereur" veertigduizend krijgers van de oude garde in de moordende slag, en zeshonderdduizend mannen naar de steppen van Rusland. De wil van deze, vroeger onbekende, artillerie-luitenant beheerste half Europa, zette koningen af en gaf aan de volken andere wetten. De wil van Von Bismarck heeft Duitsland gevormd en het een keizer gegeven. Maar aan al deze sterken werd het getoond dat er boven hen een nog sterker wil staat, en als zij hun taak vervuld hadden, verbrak God deze geweldige werktuigen van Zijn wil, en zij stierven vermoord, of verbannen op Sint Helena, of morrend te Friedrichsruhe.

Doch deze God, die belooft: "Mijn kracht wordt in de zwakken volbracht", heeft van ouds door Zijn Geest in Zijn kinderen een wil geschapen, die machtiger is dan de wil van een der kinderen van deze wereld. Zie het aan duizenden martelaars, aan jongelingen en zachte jonkvrouwen, die gefolterd en uiteen gescheurd de gehele macht van de Romeinse keizers tegenstonden, zonder een enkele zucht onder de hevigste pijnen stierven, de Romeinse pro-consul de erkenning afpersten: "Wij zijn overwonnen!" Zo zegepraalde te Worms zonder wapen of verdediger een zwakke monnik over paus en keizer.

Maar hierboven, in de ware wereld, zal de ware wil zich heerlijk openbaren. Daar houdt de eindeloos besproken tweedracht en strijd tussen de nu eens geloochenden, dan weer gehandhaafden vrije wil en de uitverkiezing, de voorbestemming, op; want de wil der zaligen verliest zich daar in de oceaan van de goddelijke wil, en versmelt vol vreugde met deze tot een enkele wil samen. "Uw wil geschiede!" is de vurige wens van alle verrezenen. Steeds dieper zinken zij weg in de volkomenheid, schoonheid en heerlijkheid van de wil Gods, die hun steeds hogere zaligheid biedt. En omdat deze goddelijke wil ook altijd meer hun eigen wil wordt, zijn zij vrij en almachtig en bidden: "Vader, Uw wil, die de mijne is, geschiede!"

* * *

Gelijktijdig met de kracht van de wil heeft God aan Zijn schepselen, uit het onmetelijk welbehagen, waarmee Hij de wereld schiep - "God is liefde; Hij heeft de wereld lief gehad!" - de kracht van het gevoel en het vermogen om lief te hebben ingeademd. De schepping van deze enige God is een groot geheel, waarin geen deeltje voorkomt, dat niet met al de andere door, ons grotendeels onbekende, stoffelijke banden en geestelijke wetten verbonden is. "Alle lichamen", dat is ons bekend, "trekken elkaar aan"; en de

beide andere tot stof en ruimte in verband staande wetten gelden evenzeer als die eerste voor het gehele rijk der geesten: "Zij trekken elkander aan in verhouding tot hun massa"; en "in omgekeerde verhouding tot het kwadraat van hun verwijdering", of korter gezegd: tot hun nabijheid. En wel op deze wijze dat bij grotere nabijheid, in plaats van de algemene aantrekking, die overeenkomt met het verband van alle mensen, de veel grotere, vreeslijke moleculaire aantrekking, die de band des bloeds voorstelt, optreedt en atoom aan atoom verbindt. Sterke neigingen, vrees verwekkende hartstochten, onverklaarbare liefde, doorwaaien ook de schepping die wij levenloos noemen. Wonderbaar dat een atoom zuurstof zich gierig op een atoom ijzer werpt en het letterlijk, "uit liefde opeet"; of dat waterstof en zuurstof in een kilo water zich met vele duizenden kilo's energie verenigen.

Andere elementen sluiten bereidwillig duurzame echtelijke verbintenissen; en andere slechts zeer vluchtige, die spoedig weer door scheiding opgelost worden. En aan de hemel trekken de zonnen deze atomen van de goddelijke ruimte, elkaar met onbedwingbare macht aan, en dwingen planeten, manen en kometen rondom haar te dansen. Zo trekt de zon onze aarde tot zich met een kracht, die gelijk staat met de kracht van een stalen kabel die drieduizend uren dik is. Er is in het heelal geen atoom, die niet op andere inwerkt en door andere beïnvloed wordt. En er is geen, hetzij zandkorrel of waterdruppel, die uit het grote verband wegvallen, voor zichzelf bestaan en voor het grote geheel zonder belang worden kan. Zij alle hebben ook, onbewust, mede lief; lijden ook, onbewust, mee. Dat is "de ganse schepping, die tezamen zucht en tezamen in barensnood is tot nu toe." (Romeinen 8 : 19, 23) En het gehele creatuur verlangt naar de heerlijke vrijheid der kinderen Gods; en daarin naar haar eigen vrijheid. De rood vlamme reuzenzon Arcturus, die dagelijks een miljoen kilometers door de ruimte vliegt, en de witgloeiende verblindende Sirius, leven hetzelfde leven als ik, met mij en al mijn atomen door onverbreekbare stoffelijke en geestelijke banden verstrengeld; en het koorgezang en het loflied der boeren in hun stichtelijke samenkomst zweeft door draadloze telegrafie rondom de aarde en verder door de wereldruimte, en vermengt zich met de sferen-harmonie van de zonnen in de Melkweg; hoe onbegrijpelijk deze grote eenheid der schepping ons, kinderen der aarde met halfdode zinnen, ook zijn moge, want Gods wereld is de ene gedachte van de enige God, en niet een onmetelijke, planloze en verbandloze stapel van afzonderlijke zandkorrels en kiezelstenen.

Het vergankelijke en de verschijning van de stof is slechts een gelijkenis. En nog wonderbaarder dan de stoffelijke aantrekking is het, dat onsterfelijke zielen, zonder te weten hoe en waarom, elkaar wederkerig aantrekken, tot elkaar vloeien en in elkaar opgaan; of ook, spoedig verzadigd, gelijk twee gelijknamige elektriciteiten, elkaar afstoten. Want gelijk de duivel in Gods schepping licht in duisternis, ja in neen en liefde in haat veranderde, zo ook in het rijk der geesten; en dan broeit en ontvlamt de strijd en de verdeling in de harten der mensen en der volken. Alleen in God is ware liefde, en is ware liefde tot Hem en de naasten mogelijk, hoeveel ook van Hem vervreemden over mensenliefde en humaniteit spreken mogen. Deze houdt niet stand, alleen de druppel, die geschept is uit de stroom, welke uit de tempel vliet, blijft helder en zuiver. (Ezechiël 47 : 1) Ander water wordt spoedig troebel gemaakt door zelfzucht, eigenbelang, ogenlust, vleselijke lust en hoogheid des levens, en eindigt in een moeras.

God heeft niet alleen aan iedere ziel de macht om lief te hebben gegeven, maar Hij heeft ook aan iedere ziel een eigen, van alle andere verschillende liefde gegeven. Ook dat ligt in de "nieuwe naam, dien niemand kent, dan die hem ontvangt." (Openbaring 2 : 17) Deze individuele liefde is de samenvatting van alle liefde, eigenaardigheid, eigenschappen en talenten, die haar karakter, haar persoonlijkheid en ik-heid vormen. Zij blijft haar bij als haar onverdelgbaar bezit in eeuwigheid, en wordt door berouw en bekering tot God gericht om daardoor de kern van haar zaligheid te vormen, of zij wordt van Hem afgekeerd, en verandert daardoor in de worm, die niet sterft. Hierboven zal deze ons door God geschonken liefde tot Hem opbloeien als een hier nog gesloten bloemknop, zij zal met haar geur God zelf verblijden en ons in staat stellen onze broeders, en alle verlorene wezens en schepselen, ieder naar zijn aard, te verstaan en met vurige, reine, belangeloze liefde te omgeven. En Hij, de eeuwige, ondoorgrondelijk diepe liefde, zal ons omvatten en Hij zelf zal God met ons en onze God zijn. (Openbaring 21 : 3)

* * *

Een derde kracht der Godheid en van de naar Zijn beeld geschapen mens is de lichamelijk door oog en oor aangebrachte kennis. Gelijk de ogen Gods over de wijde aarde alle dingen en de handelingen van al Zijn schepselen aanschouwen, evenals in de wijde ruimte elke sterrenwereld, zo heeft de naar Zijn beeld geschapen mens de macht om de hem omringende schepping, haar vormen, eigenschappen en wezen te kennen. Groot was deze kennis in de zondeloze Adam. Hij zag elk dier door en door en sprak de naam uit die het toekwam. Maar de oorsprong van het boze, die wel weet dat God ook hem kent en doorziet, wilde trots ook van de mens erkend worden en prikkelde hem om ook van het boze te proeven. Toen werd zijn blik beneveld, zodat nu die blik, verteerd van begeerte om de dingen en wezens, welke hem omringen, te kennen, aan het uiterlijke hangen blijft. Hoe weergalmt de wereld van het woord "wetenschap!" Hoe vermoeit zich eerlijk de geleerde jarenlang om allerlei belangrijks en onbelangrijks te doorgronden en zijn naam aan een opzienbarende ontdekking te mogen geven! En altoos, zowel in het leven der bacteriën als in de Melkweg, in de waterdruppel evengoed als aan de hemeltent, blijft de schepping voor hem met zeven zegelen gesloten; en hij moet eerlijk treurend bekennen: "Wij weten niets!" Onze wetenschap heeft ons nog nooit iets opgehelderd; het vanwaar en waarheen, het hoe en waarom, het leven en de dood, de stof en de geest, blijven onoplosbare raadsels; afgronden!

Is het nu de bestemming van de naar Gods beeld geschapen mens om eeuwig halfblind in Gods heelal rond te dwalen? Neen! Zal ook zijn dorst naar kennis niet eens geleest worden? Zeker! God heeft hem ogen gegeven opdat zij eens al het door God geschapene zullen doorschouwen; oren opdat zij alle melodieën en harmonieën der dingen, der sferen en der atomen zullen horen: ja de zevenvoudige smaak aller dingen en al hun geuren zal hij eens met volle begrip genieten. Dat belooft de Schrift aan allen, die haar hoge natuurleer verstaan. Ons weten is stukwerk. "Nu ken ik ten dele, maar eens zal ik kennen, gelijk ik gekend ben".

Wij schatten te weinig, evenals de kennis in het algemeen, deze onze beloofde kennis in God van al Zijn doen, van al Zijn werken en schepselen, en van al Zijn gedachten. Deze kennis zal echter niet gelijk zijn aan de aardse, die door allerlei waarnemingen en gevolgtrekkingen verkregen wordt; maar een onmiddellijke, volstreckte, een *zien van de waarheid*. "Zij zullen God zien", is beloofd; zij zullen Hem in alles aanschouwen. "In Uw licht zien wij het licht", dan zien wij Uw onbegrijpelijke macht, Uw onbevatbare wijsheid, Uw heerlijke raadsbesluiten, en daarin Uw voor ons op aarde verborgen gerechtigheid. En dit aanschouwen zal ons macht en wijsheid verlenen, ja een *denken* met God.

* * *

Een vierde te weinig erkende en gewaardeerde uit God in de mens stromende kracht is de *verbeelding* (imaginatie, van imago, beeld). Zij is het schone vermogen der ziel om een geestelijk beeld van het nog niet bestaande te ontwerpen, en dat zich klaar en duidelijk voor te stellen. De Bijbel leert ons dat in God de Vader, eer de wereld was, de oerbeelden van alle dingen in eeuwigheid rustten. De Zoon aanschouwde ze, zoals de zoon van een groot bouwmeester de ontwerpen van zijn vader aanschouwt, en voerde ze uit. Elke van de honderdduizenden van blad- en bloemvormen, alle gewassen, elk van de duizenden en nogmaals duizenden elegante oorspronkelijke infusiediertjes, kreeften, raderdiertjes, diatomeeën, is een tekening, een voortbrengsel van de oneindige, goddelijke verbeelding, welke het geen moeite kost een andere wereld, een ander heelal met geheel andere vormen te scheppen. Evenzo heeft zij in de loop der eeuwen de vele duizenden miljoenen zielen op aarde geschapen, ieder met andere individuele, originele aanleg, met eigen liefde, met eigen kennis, met eigen wensen en doeleinden, ieder een wonderbare wereld, een meesterstuk der verbeeldingskracht van de grote Bouwmeester.

Iets van deze verbeeldingskracht heeft God aan Zijn mensen meegegeven; vandaar alle kunsten, alle uitvindingen, ja in de grond der zaak alle handelingen des mensen, zoals een kind reeds in het spel, tuin, huis, bezit, rijkdom, twist en oorlog, ziekte en geneesmiddelen, school en huisgezin zich verbeeldt en zeer goed in zijn verbeelding inleeft. En daarin spiegelt zich ook het innerlijk denken en de liefde der ziel af. Zo is het reuzenslot te Versailles de zelfzuchtige verbeelding van de alleen in en voor zijn eigen ingebeelde grootheid levenden Lodewijk XIV. De zwerver en de handwerksleerling leeft in de verbeelding van het bagatel geld, waarop hij hoopt en van een slaapplaats van stro voor de aanstaanden nacht, de Keizer in zijn vloot en leger; de kunstenaar in zijn werk; de boer in zijn tarwe- en aardappelooft. Ieder mens verbeeldt in zijn diepste liefde en laat haar in zijn uiterlijke verschijning zien; in kleding en meubelen, in huis en hof, in gang en woord, en gaandeweg drukt dit verbeelden der ziel zich in gelaat en stem uit.

Gelijk elke kracht draagt ook deze vruchten. Die in vijandschap en haat inbeeldt grijpt ten slotte - bijvoorbeeld als de alcohol zijn verbeeldingskracht vergroot - naar dolk of revolver, en vóór hij het weet ligt daar de vermoorde en grijpt de schuld de moordenaar vreselijk aan. Wie zich echter in God inbeeldt, die vindt geen rust alvorens hij tot Gods lof en tot welzijn van zijn naaste spreekt, schrijft en handelt. Ook deze kracht blijft eeuwig in de ziel, en verheerlijkt haar in de hemel of verduistert haar in de hel. In haat tegen God verbeelden tandenknarsend de verdoemden en eten eeuwig de vruchten van hun werken,

hun ontkenningen en hun lasteringen, waardoor zij onophoudelijk het vuur oprakelen, dat nooit uitgaat. Maar in Gods kracht en liefde verbeelden hierboven de zaligen, en daardoor ontstaan en bloeien altijd schoner lusthoven en weiden en woningen in het paradijs, en steeds heerlijker klinken de liederen bij de gouden harpen.

Voor de uitoefening van de verbeeldingskracht en al haar krachten schonk God uit Zijn alomtegenwoordigheid in verleden en toekomst de alles samenhoudende *herinnering*. In de oceaan van de tijd laat de ziel dagelijks het doorleefde zinken, en het voorbijsnellende uur spoelt haar leed en haar schuld mee. Hoe zou zij anders de altijd zich ophopende last des levens dragen? Maar uit Gods heelal valt geen atoom weg; en evenmin uit het rijk van de onsterfelijke mens. Reeds hier heeft hij het vermogen om zich het lang vergane te doen vertegenwoordigen; bijvoorbeeld de dagen der kindsheid en de trekken van geliefde afgestorvenen. Onverbiddelijk houdt het geweten de moordenaar het beeld van zijn slachtoffer voor. Toch zijn deze herinneringen slechts enkele losse woorden uit het individuele boek der werken, die dagelijks diep in de menselijke geest wegzinken, maar eens weer aan de oppervlakte komen zullen. Ook deze doden geeft de zee weder! Oordelend zullen zij eens in vlammend schrift elke daad, het vluchtige onnutte woord en de gedachte vol nijd de schuldigen voorhouden. *Uw ziel vergeet niets!*

Eeuwige herinnering! Een gestadige vermeerdering van de schat van hemels bestaan en hemels handelen voor de hemelburger, die vertegenwoordiging naar welgevallen is de vreugde der zaligen, wien de verzoende schuld geen smart meer veroorzaakt. Maar ook kwelling, niet af te schudden verterende last, altijd knagende worm voor de vijanden Gods!

* * *

Hiërarchisch is Gods heelal ingericht; een monarchie en theocratie, waarvan toppunt en kroon God is; een geweldige opbouw van miljoenen van trappen, waarin elk schepsel op zijn eigen plaats is; volkomen gelijk het bloempje, het kind en de engel, ieder ondergeschikt en bovengeordend; ieder in de ware wereld en eens op de nieuwe aarde en in de hemel der hemelen beheersend en beheerst, bevelend en gehoorzaamend in steeds hogere, lichtere, machtiger, vrolijker kringen.

Een prachtig voorbeeld en zinnebeeld daarvan geven ons de zichtbare hemelen. Dubbele, drie- en veelvoudige zonnen, door haar samenwerkende kleuren elkaar heerlijk aanvullend, verenigen zich tot lichtbundels en steeds hogere families; deze weer tot verenigingen van duizenden leden; en ook deze tot nog grotere sterrenhopen, heelallen en Melkwegen. Geen wereld die op zichzelf staat, die niet in verband en in innige aanraking met andere is; geen die niet van andere stromen van licht, warmte, aantrekking, radium en andere krachten ontvangt en die weer aan anderen meedeelt.

Evenzo de zalige wezens. Want de aardse gezinnen en het aardse huwelijk zijn gelijkenissen en zwakke voorbeelden van hemelse en eeuwige dingen. Zijn deze verhoudingen door bekering der daarin betrokkenen reeds op aarde tot christelijke geworden, de ouders tot de kinderen, de kinderen tot vader en moeder, de broeders en

zusters tot elkaar gebracht, en hebben de echtgenoten elkaar in God gevonden, dan kristalliseren hierboven die families en huwelijken tot nog veel inniger, dieper hoogst gelukkig makende en eeuwige betrekkingen. Deze afschaduwende betekenis van aards gezin en huwelijk, indien ze door God geheiligd zijn, voor de eeuwigheid, leert de Schrift. En evenzo stelt Christus in Mattheüs 12 : 50 de daadzaak van deze en andere geestelijke families vast, gelijk Paulus aan de Korinthiërs schrijft: "Ik heb u in Christus Jezus geteeld"; en aan Filemon, "Onesimus, dien ik in mijne banden geteeld heb." Zo zullen op de nieuwe aarde grote familieverbanden als reuzenbomen met machtige vertakkingen zich ver uitstrekken en zich opbouwen tot altijd grotere verenigingen, tot volksstammen en natiën. (Openbaring 21 : 24; 22 : 2) Ongelovige familieleden en echtgenoten echter bestaan hierboven voor de zaligen niet meer; zij zijn uitgedaan uit het boek des levens, en daarmee ook uit de herinnering.

Hiërarchisch wil God Zijn heelal opbouwen en Hij weet daarbij niets van een sociaal-democratie met volkomen gelijkheid van allen. Immers Hij scheidt onder zestienhonderd miljoen zielen geen twee volkomen gelijke, of onder zestienhonderd miljoen lichamen twee met gelijk gelaat of gelijke stem! Daartoe is Hij te rijk en Zijn geestesvolheid te oneindig rijk. En hoe langer een geest is in zijn rijk, des te hiërarchischer; des te heerlijker in gehoorzamen en bevelen, in dienen en heersen, naar boven en naar onderen; gelijk wij reeds op aarde zien dat slechts hij op de rechte wijze beveelt die weet te gehoorzamen. Hiërarchieën vormen zelfstandige ik-heden; en sterke individualiteiten zijn voorwaarden voor een ware gemeenschap. Dit is Gods geheim: eeuwige, zelfstandige zielen; elk volkomen naar haar aard, elk in zichzelf en in Hem zalig, en niet begerende een andere of hogere te zijn, gelijk een kind, tevreden in zijn witte trui, niet verlangt naar zijn vaders uniform of ambtskleed. Voor de gehoorzamen is gehoorzaamheid een vreugde, een indringen in de wet Gods, en zij bidden om nadere bevelen. Voor de bevelenden is het bevelen een vreugdevol werk; het is het uitspreken van de volkomen heerlijken wil Gods. Want de oude strijd tussen vrije wil en goddelijke beschikking is verdwenen. Wat ik van ganser harte wil, dat wil God ook; wij beiden zijn daarin en in alle dingen één en almachtig.

Zullen wij hier gewag maken van de wijsheid van sommige Christenen, die, getrouw aan van buitengeleerde voorstellingen, gelijk zij zeggen, "met zekerheid weten" dat stromen, levensbomen, vruchten en bladeren ter genezing van de volkeren, "slechts aardse beelden" zijn, omdat er in de toestanden der eeuwigheid geen genezing en geen volken zijn? Hoe durven zij dat tegen de Schrift in zeggen? De Cherubijnen en de Ouderlingen juichen: "Gij hebt Gode gekocht uit alle geslacht en taal en natie en hebt *hen* (Grondtekst: niet ons!) onzen God gemaakt tot koningen en priesters, en zij zullen over de aarde heersen." (Openbaring 5 : 10) De Bijbel verklaart verder dat op de nieuwe aarde "*de koningen der volken, die zalig worden*", hun heerlijkheid in het nieuwe Jeruzalem brengen zullen. (Openbaring 21 : 24, 26) Openbaring 21 en 22 schilderen niet het duizendjarig rijk, maar de nieuwe hemel en de eeuwigheidstoestanden op de nieuwe aarde. (zie Openbaring 21 : 1) En dat zullen nu beelden van niet-ware dingen zijn? Dan zijn er evenmin in het rijk Gods werkelijke eettafels, waaraan wij met Christus zullen zitten om het sap van de wijnstok te drinken. Alles slechts waardeloze beelden van iets, dat men zich niet voorstellen kan, waarmee Christus en de Schrift ons misleiden gelijk men aan

kinderen sprookjes vertelt? Zijn de gouden kronen slechts beeldspraak, dan zeker de hoofden ook; zijn de vruchten het, dan ook de monden; zijn de boeken en harpen het, dan ook de ogen en oren van de verrezenen; de opstanding zelf is dan slechts een beeld van een bloot begrip! En de door Jesaja, Ezechiël en Johannes geziene Cherubijnen alleen gezichtsbedrog! De serafijnen en machtige engelen schaduwbeelden! Dan willen wij liever gelijk het Boeddhistische nirwana zijn, waarin de "zaligen" van de wereld, van zichzelf en van God niets meer weten, en dan hebben die moderne Christenen met hun voorstellingen van de eeuwigheid weer rust! Ons ook goed! Arme Christenen met hun onbijbelse, rechtzinnige opvattingen van ingebeelde eeuwigheidstoestanden zonder wording en zonder woorden, zonder vorm en kleur en zichtbaarheid, omdat ze zonder tijd, ruimte en stof zijn! Waartoe dient dan de opstanding van het lichaam en een *nieuwe aarde*? En welke kleinachting van de almachtige en eindeloos scheppende God, te zeggen: "De boom ken ik wel; maar dat God, die hem schiep, ook eeuwige bomen met smakelijke vruchten zou scheppen, gelijk Hij beloofd heeft; hoe zou dat hierboven nog mogelijk zijn, waar toch geen smaak meer bestaat? Water zie ik hier kristalhelder stromen, maar het kan toch niet stromen in eeuwigheidstoestanden. En welke voorwendsels en beperkingen van de Schepper meer door bekrompen aardwormen bedacht worden!

* * *

Voor de mens, en aan hem ondergeschikt, schiep God de plant en het *dier*. Wonderbaar zijn deze geesten rondom ons; zij zijn ons zo bekend en toch zo verborgen, in zo verscheidene en wonderlijke vormen van de stof ingesloten; met grote kracht en stom de diepten van de oceaan doorzwemmend, met vrolijk gezang de lucht doorvliegend; als insecten van honderd duizenden soorten gras-boommos en weide bewonend; met drievoudig leven en vreeswekkende instincten, met naar evenredigheid van hun grootte veel groter kracht dan olifant en leeuw bezitten. Hoeveel boeken heeft men reeds geschreven, om nog steeds uiterst onvolkomen en gebrekkig het dierenrijk te beschrijven. En hoe duister blijft ons hun ziel en hun vrees voor de dood! Hoe raadselachtig is de scherpzinnigheid der bijen en der mieren, de moederliefde der walvissen en der tijgers, de echtelijke trouw van ooievaars en tortelduiven; de leerzaamheid en de aanhankelijkheid van zo menig dier, bijvoorbeeld van de hond, zijn verbazingwekkende herinnering aan genoten weldaden en ondergane mishandelingen, en zijn verering van zijn meester als een hoger wezen, welks spraak hij tracht te verstaan. Hoe vriendelijk onschuldig of smekend kijkt menig dier ons aan; wild loert de tijger; brutaal is de beer; schrikwekkend de vergiftige schorpioen en boven alle de giftige slang, die met één kristalhelder druppeltje de mens onder zware pijnen doodt of levenslang vergiftigt.

Wat zegt ons de Bijbel betreffende deze talloze schepselen? Niet zeer veel. Zij licht de sluier niet op, welke de droomwereld van deze ontelbare schepselen bedekt, die zij meermalen "*levende zielen*" noemt. (Genesis 9 : 12, 15, 16) Zij waren in het paradijs en werden door Adam vernoemd. Bij de zondvloed werd reeds de grote scheiding tussen reine en onreine dieren getrokken, welke de gehele Mozaïsche wetgeving doorgaat. Deze scheiding is niet opgeheven, maar bestendigd door het gezicht van Petrus, want daar heet het: "Hetgeen, ofschoon van nature onrein, door God *gereinigd* is, zult gij niet

gemeen noemen." En alhoewel de Christen heer der schepping is, zal hij toch nooit het zwijn of de naar aas riekende klapperslang tot zijn huis- en kamergenoten maken. Na de zondvloed werd de zo zichtbare vrees en schrik van het dier voor de mens over het dier bevestigd, en ook zijn verantwoordelijkheid: "uw bloed zal Ik aan alle dieren wreken." (Genesis 9 : 5) Groot is de afbeeldende waarde van het bloed in de offerdienst, waarbij geleerd wordt: "De ziel van het dier is in het bloed." Zeer zeker is deze waardering niet *alleen* symbool van het voor ons vergoten bloed van Christus; maar zij heeft ook voor het dierenrijk een diepe en verborgen betekenis.

Hoe staat het nu met het dier in het hemelrijk? Ook daaromtrent wordt ons niet veel gezegd. Gelijk de Bijbel ons het zieleleven van het dier niet onthult, zo ook niet zijn eeuwige en hemelse betekenis; maar hij geeft ons daaromtrent diepgaande aanwijzingen. Elia werd door een vurige wagen met vurige paarden naar de hemel gebracht. Elisa's knecht mocht, met voor de waarachtige wereld geopende ogen, de berg vol vurige paarden en wagens rondom Elisa zien. Eindelijk wordt ons voorzegd, dat Christus wederkomen zal op een wit paard, begeleid door het hemelse heirleger op witte paarden. (Openbaring 19 : 11-14) Van andere hemelse dieren, in tegenstelling met de helse, (Openbaring 9 : 3-11, 17-20; 16 : 13) wordt ons niets bericht. Het zou volstrekt niet onharmonisch zijn zich bij de machtige altijd groene bomen aan de stroom van kristal witte duiven voor te stellen, en op de bloesemsgrote azuurblauwe vlinders; en lam en leeuw als speelgenoten van zalige kinderen. Iets dergelijks belooft de profeet ons in het duizendjarig rijk, deze sabbat der aarde na zesduizendjarige arbeid en lijden; dit voorbeeld en onderpand van de grotere en eeuwige voleinding op de nieuwe aarde.

Deze hemelse geheimen liggen voor ons verborgen in de grote diertypen van de vier "*levende wezens*", de cherubijnen, in meerdere vertalingen "*dieren*" genoemd; in Ezechiël 1 : 5-25; 10 : 1-22; Openbaring 4 : 6-9; leeuw, stier, adelaar, mens. Deze als op de vier Evangelisten doelende te beschouwen, is in elk geval niet meer dan oppervlakkig; maar wie zal ons deze geheimenissen der eeuwigheid uitleggen? Zijn zij wellicht typen van de bewoners van het zonnesysteem: zonnen, binnenste, midden en buitenplaneten? In elk geval zien wij er aan, hoe weinig wij nog weten en verstaan van de door God geschapen dierenwereld en haar wonderen. Maar voorgevoelens van geweldige geheimenissen doorsidderen en doorbeven hierbij de ziel: want zij leeft en beweegt zich in goddelijke geheimen, en dat is haar element en haar eeuwige vreugde.

* * *

Nader dan het dier staat ons de plant, die zo dikwijls in de Schrift gebruikt wordt als beeld van de mens (bijvoorbeeld in Psalm 1), gelijk zij met wortels, stam, groenende wasdom en vrucht al de grondgedachten van de menselijke gestalte en haar eigenschappen weergeeft.

Welke goddelijke en eeuwige idee is toch de plant, de boom? Tussen de beide grote rijken, het dierenrijk en het mensenrijk staat de plant daar als mededeelster van het leven, als bewerkster van de overgang van het onorganische tot levend organisme. Van het onorganische, van steen, van water of van lucht kan mens noch dier leven, en evenmin

vermogen die dit onorganische tot het organische omhoog te heffen, ook kan nergens iets, dat onorganisch is, zich organisch leven toe-eigenen. Nu schiep God de plant, die zaad voortbrengt, vruchtboomen die vruchten dragen naar hun aard, en gaf aan de geluidloos levende, zich aan de aardkluit vastklemmende plant de macht om uit verweerde gesteenten, regenwater en zonnestrallen een levend beeld te worden, met voortplanting, lieflijke bloesems en voedende vruchten.

Voor de naar Zijn beeld geschapen mens plantte Jehovah, de Heere, in de hof van Eden de eeuwige, onverwelkelijke oerbeelden van allerlei geboomte, lieflijk om aan te zien en goed tot spijs, en in het midden van de hof de boom des levens; die samentrekking van alles wat de boom is en aanbiedt; louter geheimen der eeuwigheid. En op de nieuwe aarde zullen zij majestueuze, eeuwig groenende armen ten hemel strekken, deze reuzenboomen des levens, aan de ene en de andere zijde van de kristallijne stroom, met prachtige bloesems, hun vruchten gevende van maand tot maand, terwijl hun bladeren dienen ter genezing der heidenen. (Openbaring 22 : 2) Dit hemelse geheim is een beeld van de heerlijke goddelijke wasdom. Enerzijds kunnen wij daardoor reeds weten dat alles aan de boom wonderbaar is. Zo de verdeling in de zachte en toch sterker benedenwaarts het rijk der duisternis zich strekkende wortels, die daar beneden zoeken en onderscheiden uit allerlei stoffen deze, welke voor de plant en haar individualiteit dienstig zijn; en de sterke naar boven, naar het licht groeiende stam, welke uit die sappen, bladeren, dan bloesems en dan vruchten op hun tijd voortbrengt. Wie begrijpt dat alles?

Gelijk de boom des levens het voorbeeld was voor alle boomen der eeuwige wereld, die het leven voeden, zo was de boom der kennis des goeds en des kwaads het voor het werken van de beide beginselen in de aardse planten. Uit dezelfde bodem, onder dezelfde zonneshijn en regen, groeit in het bos naast zoete spijs als moerbeien en braambessen, vreeslijk vergiftig gewas. Die daarvan eet, blijft misschien nog enige uren gezond, maar spoedig openbaren zich knagende pijnen en reddeloos is hij aan een smartelijke dood overgeleverd; ook een vreselijk raadsel! Hier laat God de gevallen god dezer wereld, die het geweld des doods heeft, in zijn stoffelijke schepping in het verborgene handelen.

Gelijk God voor de zondeloze mens in Eden een hof ter woning schiep, en het woord paradijs "groot, schoon park" betekent, zo is het begrip bloemenpracht en paradijsgeur van de nieuwe aarde onafscheidbaar; en het kind en de arme verbinden daaraan steeds de voorstelling van een mooie hof. "Kan het in het paradijs nog mooier zijn?" riep een oud moedertje bij het bezoeken van een vorstelijk park. Wie niet in staat is met de nieuwe aarde de volheid van een heerlijke plantenwereld met prachtige bloemen en geur en smakelijke vruchten te verbinden en te geloven dat één bloem van het paradijs werkelijker is dan de tegenwoordige aarde met al wat daarop is, heeft een onjuiste en armelijke voorstelling van de nieuwe schepping, omdat het hem ontbreekt aan een kinderlijk gemoed. (Lukas 18 : 17) Eens zullen wij weten wat de boom is, zullen die geheimzinnige wortels verstaan de gehele schoonheid van de bloesem en van de vrucht bewonderen, en hun geestelijke, zeer diepe betekenis juichend begrijpen en genieten. Want de onverwelkelijke boom des levens in het paradijs, de boomen die aan de beide oevers van de stroom groeien en wier bladeren en vruchten ter genezing der heidenen dienen

(Ezechiël 47 : 12) dat voorbeeld en onderpand in het duizendjarig rijk van de eeuwige bomen op de nieuwe aarde; (Openbaring 22 : 2) die alle zijn niet, naar een ongerijmde uitlegging, Christus (!); maar zij zijn de oertypen, van welke de aardse bomen de verbasterde afbeeldingen en nakomelingen zijn. Deze bomen, deze hemelse planten, zullen eens onze lichamen met krachtige spijs en ook onze zielen met hemelse welriekende geuren verkwikken.

Welriekende geuren in de hemel? - Ja! - Daarover kunnen zich alleen die Christenen verwonderen, die over de psychologische betekenis der reuken en hun verbinding reeds op aarde enerzijds met gezondheid en schoonheid, anderzijds met ziekte, zonde en verderf, en over de betekenis der welriekende specerijen in de tabernakel nooit nagedacht hebben. Meermalen stelt de Schrift vast dat gelijk gebed en weldadigheid de Heere een welriekende reuk zijn, (Ezechiël 20 : 41; 2 Korinthe 2 : 15; Filippenzen 4 : 18; Efeze 5 : 2) zo ook de zonde voor Hem een reuk des doods is. (2 Korinthe 2 : 16) Wel kunnen wij ons niet voorstellen hoe Jehovah, die ze geschapen heeft, geuren bewerkt, maar toch staat het vast dat zij voor hem bestaan en dus hemelse werkelijkheden zijn; werkelijker dan hier beneden de geur der schoonste rozen, en dat zij dus evenals alle hemelse werkelijkheden een hoog genot voor de verrezenen zullen worden. Dat de gebeden der heiligen in de hemel als welriekende reuk zullen bevonden worden, hetgeen in de tabernakel en in nabootsing daarvan in de Roomse kerken door wierook voorgesteld wordt, behoort tot de ons nog niet geopenbaarde hemelse vereniging van stof en geest, waardoor beeld en wezen, het zinnebeeldige en het werkelijke, de voorstelling en haar voorwerp, de idee en haar openbaring één zullen zijn gelijk in lichaam en ziel van de verrezenen.

Het is de dom-makende vloek der zonde en de verduistering van ons verstand, welke ons onbekwaam maken om deze eenheid van beeld en wezen te bevatten en ons daarover te verblijden. Zien wij aan het woord, hoe dezelfde geest zich door lucht, klank en geluid openbaart, waarom zouden dan de gebeden der heiligen geen hemelse welriekende geuren voortbrengen? Zo zijn hierboven de witte kleren der gezaligden ware, zichtbare kleren van hemelse stof, en zij zijn bovendien (in nog veel hogere mate dan de Koningsrok de eer van de officier is) voor die geesten hun door Jezus verworven gerechtigheid, door Dezen alleen mogelijk gemaakt, geschapen, in hun licht glansende. Zo is het nieuwe Jeruzalem, "van God uit de hemel nederdalende", een duizendmaal meer werkelijke en eeuwige stad dan Rome en Parijs; maar zij is tevens met haar schoonheid, haar toestanden en haar bewoners "de vrouw des Lams", want zij is evenzo door Zijn Woord geestelijk en stoffelijk uit Hem voortgekomen en uit Hem geschapen, als Eva het eens was uit de rib van Adam.

Hoe armer van geest en hoe waanwijzer de mens echter is, des te minder kan hij de verschijning met haar geestelijke waarde overeenbrengen, in haar beeld ook het wezen en de volstreckte en eeuwige werkelijkheid van het doen Gods zien. En dan redt hij zich met de nietszeggende uitvlucht van het beeldenboek.

Laat ons nog enige gevolgtrekkingen nagaan van hetgeen de Schrift ons omtrent de hemelse en eeuwige bomen zegt. Wanneer Christus zich er over verheugt dat Hij met de Zijnen in het koninkrijk Zijns Vaders van de vrucht des wijnstoks zal drinken; wanneer Hij de overwinnaar wil te eten geven van de boom des levens, dan stelt Hij vast dat het eeuwige, ons hier beneden schaduwachtig voorgehouden, roeping der plant is en blijft, in diepe vereniging van kracht en stof het schijnbaar levenloze tot de eersten stap des levens op te werken en het voor te bereiden tot opname en toe-eigening door hogere levensvormen met andere woorden, door voeding, genieting, evolutie en openbaring des geestes.

Het voor de gehele schepping geldende geheim van het eten stelt Christus hier in hoger macht voor de eeuwigheid vast. Al wat geschapen is, alle creatuur, eet. Alleen God eet niet; en de Eerstgeborene aller schepselen belooft ons dat Hij, gelijk Hij als Verrezene met Zijn jongeren deed, in het hemelse rijk, evenzo met ons eten en drinken zal.

Deze belofte tot een waardeloze spreekwijze of een beeld (waarvan?) te maken, kan slechts bedenkelijke geesteszwakheid of ongeloof zich tot schuld maken. Hij moet een oppervlakkig mens en een prozaïsche, in de stof ondergegane ziel zijn, die bij het aardse en dagelijks noodzakelijke eten niet diep gevoelt, dat dit een armoedige afbeelding van een bovenaardse handeling geeft, en dat er ergens en op zekere tijd een waarachtig eten bestaat en bestaan zal, een in zich opnemen van iets, dat niet zo grof is gelijk deze stof, die slechts half door het lichaam verwerkt wordt; een tegelijk geestelijk en lichamelijk eten; gelijk Hiller van het drinken zegt: "Ik gevoel een dorst in mij, waartegen geen water helpt." Wie "vroom" deze honger naar het ware eten, naar de ware voeding, deze dorst naar het ware water, alleen geestelijk opgevat wil hebben, toont dat hij, al is het nog zo ter goeder trouw, een helpt van Gods schepping verwaarloost, en wel deze, die ons dadelijk bij de aanvang in Genesis 2 : 8 en 9 getekend wordt; en dat heeft ook weer zijn eeuwige betekenis. (Lukas 23 : 43; Openbaring 2 : 7) En evenzo dat hij de verzoening van *alle* door de Zoon geschapen dingen, door dien Zoon niet verstaat waardeert.

Een tweede gevolgtrekking daaruit, dat de bomen des levens hierboven, aan de oevers van de rivier des levenden waters geplant, (Ezechiël 47 : 12; Openbaring 22 : 1, 2) groeien en uit dat water hun eeuwige levenskrachten putten, toont duidelijk dat dit hemelse water op de nieuwe aarde werkelijk water is, daar het ruist en stroomt en kristalhelder het licht doorlaat en terug straalt, en de wasdom bevordert; dat het in hogere mate hetzelfde karakter en dezelfde eigenschappen als het tegenwoordige bezit en in dezelfde betrekking tot boom en plant staan zal. God schiep water, en water is eeuwig. God schiep de boom en eeuwig zal de boom groeien en groenen.

Laat ons toch niet terugschrikken voor de duidelijke logische gevolgtrekkingen uit de heilige Schrift en voor het aannemen van het Koninkrijk Gods gelijk de kinderen. Gelijk God Zich niet te heilig acht om het bloempje te schilderen, de sierlijke vleugels van de dagvlieg te tekenen, of in de waterdruppel honderden verscheidenheden van raderdiertjes in aanzijn te roepen, meesterwerken van oorspronkelijkheid, uitvinding en smaak, van hemelse werktuigkunde en doelmatigheid, en begaafd met wil en kennis, zo is ook voor Zijn kind het kleinste groot, rijk aan ideeën en goddelijk. Zij, die in hun geestesarmoede

zichzelf voor geestrijk houden, omdat zij alleen zogenaamde geestelijke, met hun kleine zielen overeenkomende, genietingen waarderen, maken zich schuldig aan onverstand en geringschatting van de goddelijke werken. Is er nooit in hun ziel een vonk gevallen van de vuurstroom, die uit de troon van de Onvergankelijke van dagen zich bruisend in het heelal stort? Hebben zij nooit het ruisen van de verschrikkelijke raderen der Cherubijnen of van verre het klinken van de gouden harpen gehoord? Neen! Verdoofd door het ratelen en knarsen der door de duivel ontwrichte wereldmachine, met kinderachtige eerbied voor zogenaamde, wetenschappelijke, geestsap- en krachteloze verhandelingen en leerstellingen van menselijke wijsheid over God en de wereld vervuld, wordt het hun niet meer duidelijk dat alle gedachten Gods eeuwig nieuw en eeuwig vruchtbaar blijven, en dat in Hem een enige wil is, de vervulling van alle eonen der eonen, deze grote dagen Gods, met de glans Zijner majesteit, Zijner macht en Zijner liefde, Zijner wijsheid, Zijner scheppende kracht en Zijner oneindige volheid van ideeën.

* * *

Nog geheimvoller, verborgener dan het leven en groeien planten is het bestaan en het leven van het onorganische, van de door ons in onkunde "dood" genoemde stof, van het kristal. Terwijl de zachte plant, in buigzame, talloze bochten groeiend, niet doorzichtig, maar in onderscheid van steen en kristal met eigen smaak en geur begaafd en geuren uitstromend, een rijk leven van vriendelijkheid en welwillendheid in bloem en vrucht verzinnebeeldt; stelt daarentegen de harde, smaak- en reukloze, geen zaaddragende edelsteen, die slechts in rechte lijn groeit, die de lichtstraal in prachtige kleuren doorlaat, de waarheid en gerechtigheid der schepping voor.

Op een derde gedeelte der aarde, aan de beide polen, streeft water voortdurend in ontelbare biljoenen van schone sneeuwkrystallen en ijsbloemen in talloze vormen, maar alle door het getal zes geregeerd, naar vrij leven, tracht tot de hun eigen gestalte en figuur door te dringen en ons daardoor onbegrijpelijke dingen te zeggen, want elke vorm is tevens getal en woord. Welke ontelbare onzichtbare vormen en nog onuitgesproken worden bevat daar een enkel glas water, en hoeveel dan alle oceanen en de atmosferen in gekristalliseerde lucht! In de schoot der aarde, in de duisternis, gedurende stille jaarduizenden, ordent het bergkristal de robijn of de amethyst, en andere edelgesteenten met hun harde atomen naar individuele vormen tot beelden die prachtig, veelkleurig licht uitstralen. Zij alle hebben hun eigen vormen, welke noch hitte noch scheikundige behandeling hun ontroven kunnen, een geheimnisvol leven met sterke ik-heid, steeds door hetzelfde getal menigvuldig beheerst; wonderbaar gelijk alle daden Gods en eeuwig gelijk al Zijn gedachten.

Groot spreekt de Bijbel van deze prachtige individuen der stof. Terwijl wij het dier boven de plant en deze hoger dan de steen schatten, verwaardigt de Schrift in omgekeerde orde de laatsten tot verzinnebeelding van de godsdienst. Het uitwendigst en geringst aan de tabernakel zijn de dierenhuiden; dan komen de plantaardige weefsels en het duurzame hout; zilver en goud bedekken het binnenste en de ark des verbonds; maar op de borst van de hogepriester, die alleen met de gouden schaal vol bloed het heilige der heiligen mag binnentreden, fonkelen de twaalf edelgesteenten, elk in geheimnisvolle betrekking

tot een der stammen Israëls, elk getal tot zijn getal, als urim en thummim in wonderbare, voor ons verloren gegane, taal "licht en waarheid" verkondigend. (Numeri 8 : 8; 1 Samuël 28 : 6) Gelijk al het geestelijk leven des mensen voorgevoelen van het eeuwige is, zo vereren van oudsher alle volken deze edelgesteenten; en vooral de onbewust en diepzinnige vrouwen zijn het, die door deze lichtdromen der stof aangetrokken en verleid worden. Eeuwig zullen op de nieuwe aarde deze edelgesteenten van de hemelse stof glansen, bijvoorbeeld in de grondvesten van de eeuwige stad, rotsen van edelstenen, wonderen van vorm en wetmatigheid, van kleur en van licht, zinnebeelden van de individualiteit der twaalf stammen, en van de op twaalf tronen hen regerende twaalf grote Israëlieten en jongeren van de Grootsten.

Wonderbaar, aan urim en thummim herinnerend, is de witte keursteen, die Christus als hoge beloning aan de overwinnaar belooft. (Openbaring 2 : 17) Gelijk een rijk man op zijn zegelsteen zijn wapen en zijn naam graveert, zo wil God hier met eigen vinger op het hemelse juweel, wellicht in goud en kleurenpracht schitterend, aan de verlorene Zijn hemelse naam openbaren. Welk een gave! Hebben wij hier op aarde steeds onszelf afgevraagd: "Wie en wat ben ik?" nu vertrouwt de Schepper ons hier toe met welk woord Hij ons eens schiep en onder welke naam Hij ons kent, en in deze formule onzer ziel zegt Hij ons alles, wat wij zijn en eeuwig worden kunnen.

En aan dit bewijs Zijner liefde voegt Hij een nog groter toe, door te zeggen: "Niemand kan en mag deze naam lezen"; slechts Ik en gij kennen uw eigenlijk en innigste wezen. Welke vriendschap des Allerhoogsten en innige gemeenschap met Zijn kind worden hierdoor uitgedrukt. Niemand kan tussen Hem en ons treden!

Buitengewoon geheimzinnig is in Ezechiël 28 de vermelding van de hemelse vurige stenen. Gelijk Daniël in hoofdstuk 10 en 12 achter de vorsten en koningen der aarde de ware en eigenlijke beheersers der volken zien mocht, beschrijft de Heere aan de profeet met geheimvol machtig woord de overste vorst, koning van Tyrus, eens een der zonen Gods in het hemelse heil, nu gelijk vele anderen gevallen; (Openbaring 12 : 4) Ezechiël tekent hem in hoofdstuk 28 : 12-16: "Gij verzegelaar der som, vol van wijsheid en volmaakt in schoonheid! Gij waart in Eden, Gods hof; alle kostelijk gesteente was uw deksel, sardisstenen, topazen en diamanten, turkooizen, sardonixstenen en jaspisstenen, saffieren, robijnen en smaragden, en goud; het werk uwer trommelen en uwer pijpen was bij u; ten dage als gij geschapen werd, waren zij bereid. Gij waart een gezalfde, overdekkende cherub; en Ik had u also gezet: gij waart op Gods heiligen berg; gij wandeldet in het midden der vurige stenen. Gij waart volkomen in uw wegen, van de dag af dat gij geschapen zijt, totdat er ongerechtigheid in u gevonden is. Door de veelheid uws koophandels hebben zij het midden van met geweld vervuld en gij hebt gezondigd; daarom zal Ik u ontheiligen van Gods berg en zal u, gij overdekkende cherub, verdoen uit het midden der vurige stenen." Hier worden ons blikken in een hemelse wereld gegund, waar ook stenen hun van God aangewezen plaats innemen en hun grote waarde, betekenis en heerlijkheid geopenbaard wordt, ter beschaming van onbijbels schimachtige, onwezenlijke en toch vroom schijnende voorstellingen van de hemel. "Wie het Koninkrijk Gods niet als een kind aanneemt, zal het niet binnenkomen." (Lukas 18 : 17)

De nieuwe hemel der hemelen, welke de nieuwe aarde insluiten, is alzo niet, naar geesteloze opvatting de verzameling van alle zaligen in een grote zaal, waarin de menigte vrome liederen aanheft en zonder ophouden stichtelijke toespraken aanhoort; zij is niet blootweg de verheerlijking van de aardse gezelschappen, of een vroom nirwana met aangenaam gevoel, waarbij alle heldere denken en willen ophoudt. De hemelen der hemelen zijn de verheerlijking Gods in de vele woningen in het Vaderhuis; zij zijn de helderste openbaring in allen en alles van Zijn almachtigen wil, Zijn alles omvattende liefde en Zijn alles doorziende kennis. Zij zijn de lichtende heiliging van Zijn naam, het komen van Zijn koninkrijk, het geschieden van Zijn wil op de nieuwe aarde gelijk in de hemel der hemelen. Zij zijn de onbeschrijflijke vreugde des Scheppers in Zijn schepping; het onbegrensde, nooit ophoudende werken Zijner verbeeldingskracht en scheppingskracht in het goede, ware en schone. Zij zijn het onophoudelijk schenken door de Vader aan Zijn kinderen boven bidden en denken van een altijd helderder, machtiger en zaliger worden. De hemelen aller hemelen zijn Gods werk en eigendom en Zijn eeuwig willen; en de hemelse vreugde daarin is Zijn liefde vooral Zijn schepselen. Daarom zijn zij een ondoorgrondelijke grenzeloze en oeverloze oceaan van goddelijk licht, waarin oneindig vele en ook nieuwe duizenden miljoenen woningen in het Vaderhuis en lichtwerelden zweven, vliegen, zwemmen, elk vol van eigenaardige, oneindige wonderen doorwaaid en doorkruist van heerlijke krachten, elk bewoond en geregeerd door juichende zonen Gods, lichtvorsten, tronen, machten, heerschappijen, vorstendommen, engelen en aartsengelen vol macht en vreugde. En van alle stijgt een bijzonder lied en stem naar de miljoenvoudige sferenharmonie der verlorene juichende schepping. En het thema van het lied van het heelal zal zijn: "Prijs en lof en dank zij het Lam, de Zone Gods, door Wie en tot Wie alle dingen geschapen zijn en die hen door Zijn dood voor eeuwig met de Vader verzoend heeft!"

Die nieuwe aarde zal de voleinding van de scheppende gedachten Gods zijn, gelijk Hij haar in Zijn eerste schepping der aarde uitsprak. *Vergaan* is nu in de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde het doen des Satans, zijn aandeel er aan evenals de banden en de zeven zegelen, waarin deze machtige lichtvorst en god dezer wereld de aardse schepping geslagen heeft.

Dan zal daar niet meer zijn de vrees, deze uit de hel ontspruitende bange macht en atmosfeer der duivelen, (Jakobus 2 : 19) welke de met zonden bevleete aarde omhult, ons het ademen belet en het hart dichtsnoert; deze vrees des doods, die alle mensen in dienstbaarheid houdt. Onzichtbaar drukt zij op alle leven; wij ademen haar in; wij eten en drinken haar; wij slapen met haar in; wij ontwaken met haar. Vandaar de gestadige, in de Schrift menigmaal herhaalde roep van de hemelse Vader, die zich over de vrezende kinderen ontfermt: Vreest niet! Vreest niet!" Maar een indruk en kenteken, en tegelijk een bewijs, van de hemelse werkelijkheden is deze vrees en schrik, die de zondige mens bevangt, zodra zulk een werkelijkheid uit de wereld van het goede en ware, al is het ook in droom of visioen, in zijn schijnwereld, in zijn droomleven binnentreedt. Zo onmiddellijk na zijn zonde in de hof van Eden, toen Jehovah hem verscheen. Zo erkent zelfs een Mozes dat de verschijning op Sinaï zo "vreeslijk" was, dat hij er verschrikt van beefde

(Hebreeën 12 : 21) en Jesaja roept ontsteld: "Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heirscharen gezien!" (Jesaja 6 : 5) Hoe verbleekte Daniël, de "veelgewenste" man, (Daniël 10 : 11, 19) bij de aanblik van de over Perzië gezette vorst; slechts een van de miljoenen bovenaardse wezens in het goddelijk heelal! "Ik zag dit grote gezicht, en er bleef geen kracht in mij, en ik was zeer ontsteld en had geen kracht meer. Toen ik zijne woorden hoorde, viel ik onmachtig op mijn aangezicht ter aarde." (Daniël 10 : 8, 9)

Wie zou verwachten dat de geliefde discipel bij de aanblik des Meesters, aan Wiens borst hij gelegen had, als dood neervallen zou? (Openbaring 1 : 17) Hoe ontzet zullen de koningen der aarde en de grote en de rijken en de geweldigen en alle knechten en alle vrijen tot de bergen en rotsen roepen om hen te bedekken voor de toorn van het Lam, dat in het schitterende licht van de ware wereld hen daardoor reeds vernietigt. (Openbaring 6 : 15, 16) En alle vrees van de mensen en van alle schepselen, ja het verschrikken van de gehele zondige schepping en van de bezoedelde stof zal het ontzette vergaan van hemel en aarde bewerken voor het aangezicht van de onthulde Godheid op de grote witten troon.

Met de vrees zal op de nieuwe aarde tweeërlei ook niet meer zijn. Ten eerste het vuur, het element van de toorn Gods, stoffelijk ook het afbeeldsel van de verterende, dodende grimmigheid des Eeuwigen, die elke zondaar in zich ontbrandt. Van het eeuwige licht, van een lichten gelijk de zon, en daarvan dat God zelf ons licht wil zijn en wij in Zijn licht het licht zien zullen, is meermalen belofte. Zijn vijanden is het eeuwige vuur voorzegd. Hoe heeft de duivel, die aan het eeuwige vuur gewijd is en wiens haat tegen God onophoudelijk het vuur in zijn ziel aanblaast, dat nooit geblust zal worden, altijd weer beproefd met zijn aardse vuur de gelovigen te verdelgen. Altijd weer heet het in de geschiedenis der kerk, der hervorming en der martelaren: "werd verbrand; werd verbrand." Hoe zal een Torquemada, en de vorst der hel die hem inspireerde, de smarten der achtduizend Christenen, welke hij in afzonderlijke torentjes verbranden liet, aan de andere zijde van het graf eeuwig moeten doorstaan! "En de rook hunner pijniging steeg op in alle eeuwigheid." Want een onbarmhartig oordeel zal gaan over degenen, die geen barmhartigheid gekend hebben; en zij die hier het vuur tot hun levenselement maakten en het licht van Gods liefde daarin veranderden, zullen eeuwig in de macht en de smarten des vuurs gedompeld zijn.

Voor de nieuwe wereld der zaligen zal het vuur echter niet meer zijn; want God toorn niet over Zijn nieuwgeschapen hemel en zijn nieuwe aarde. "Er zal geen vervloeking meer zijn", (Openbaring 22 : 3) en nimmermeer zal een wolk over de eeuwige zon, het aangezicht des Vaders in de hemelen trekken.

Een andere vrucht van de vrees zal op de nieuwe aarde niet meer zijn: de wapenen. De mens wapent zich tegen het een en het ander, waarvoor hij vreest, of om anderen zijn vrees aan te jagen. Het wapen is het eerste waarvoor de wereldreiziger zorgt; hoe grijpt hij er naar in onbekende landen, zodra vreemde mensen zich vertonen of wilde dieren zich in het maagdelijk woud horen laten. Hoe leven de jagersvolken van hun wapenen, en daarmee doodt de mens zelfs de reuzen in de Oceaan. En hoe wapenen zich eerst recht

goed de volken, ook de "christelijke"; en hoe pronken de heersers met hun legers en vloten, verzekeren elkaar van hun vriendschap en kunnen niet genoeg [dreadnoughts](#) bouwen en bij manoeuvres en paraden hun verbeterde wapenen laten schitteren, terwijl zij aan alle kanten zich tot een wereldstrijd uitrusten. Reeds in het duizendjarig rijk zullen de mensen zich er over verwonderen dat de gewone, zo nodig geachte, wapenen niet meer voorhanden zijn; (Jesaja 2 : 4) toch zullen zij ze, slechts door de onverbiddelijke regering van Christus en Zijn heiligen daartoe gedwongen, afleggen, en als laatste handeling, door de weer vrij geworden Satan verleid, weer opnemen. (Openbaring 20 : 7-9)

Op de nieuwe wereld bestaat de vrees, de geestelijke wortel der wapening, niet meer en dus ook niet het denkbeeld van verweer en geweld tegen mens en dier. "Vrede zal de vrucht der gerechtigheid zijn."

Maar alles wat voor God "zeer goed" was op de eerste aarde en in de hof van Eden, zal op de nieuwe aarde weer in nog groter pracht en helderder licht verschijnen; want Zijn doen is eeuwig en wordt altijd wonderlijker. Zij zal dus een werkelijke wereld zijn met volkomen licht, helder water, reine lucht, met bergen, planten en dieren, met opgestane heerlijke, etende en drinkende mensen, lichtende gestalten in witte kleren, in bovenaardse schoonheid en eeuwige jeugd stralend, veelduizend-jarige hemelse grijsaards met majestueuze gelaatstrekken. Henoeh, Mozes, Elia en de andere profeten, met haar als sneeuw en ogen als vuurvlammen, met macht over werelden en elementen; allen met doordringende kennis van het goddelijk goede, ware en schone in alle vormen van de eeuwige stof; met geweldige daadkracht, met ontwikkelde persoonlijkheid en zelfstandigheid, en daardoor met de innigste gemeenschap der heiligen.

Verlangt gij de beschrijving van zulk een man der eeuwigheid, lees dan Daniël 10 : 5, 6: "een man met linnen bekleed, en zijn lenden waren omgord met fijn goud van Ufar, en zijn lichaam was gelijk een turkoois, en zijn aangezicht gelijk de gedaante des bliksems, en zijn ogen gelijk vurige fakkels, en zijn armen en zijn voeten gelijk de verf van gepolijst koper, en de stem zijner woorden was gelijk de stem van een grote menigte."

Twee dingen, die niet in de eerste schepping waren, zal God als winst uit zes duizend jarige moeite en leed de Zijnen in deze nieuwe wereld schenken: witte kleren en een stad: "de tabernakel Gods bij de mensen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn en God zelf zal bij hen en hun God zijn. En God zal alle tranen van hun ogen afwissen en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn, want de eerste dingen zijn weggegaan." (Openbaring 21 : 5, 6) Zij allen "met de naam Gods aan hun voorhoofden", (Openbaring 22 : 4) doorleven eeuwig in het aanschouwen van al Zijn werken, ja in het aanschouwen van God zelf "genietingen en zaligheden, waarvan wij hier geen voorstelling hebben, die geen oog gezien en geen oor gehoord heeft en die in geen mensenhart zijn opgekomen."

Hallelujah!